Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 282 (5873).
9 ДЕКАБРЬ 1985 й.
ДУШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

КПСС Марказий Комитетида кенгаш

6—7 декабрь кунлари КПСС Марказий Комитетида иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари секретарларининг, иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари, халқ депутатлари ўлка ва область Советлари ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари — агропром раисларининг, министрликлар ва идоралар раҳбарларининг, ВАСХНИЛ ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари олимларининг, саноат қайта ишлаш тармоқлари, савдо ва умумий овқатланиш корхоналари ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, РСФСР Министрлар Советининг Раиси В. И. Воротников, КПСС Марказий Комитети секретари И. В. Капитонов, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Давлат агросаноат комитетининг раиси В. С. Мураховский, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

Агросаноат комплексининг озиқ-овқат тармоқларини ривожлантиришни жадаллаштириш, озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ва аҳолини шундай маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилаш борасида партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари кўриб чиқилди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитетининг секретари В. П. Никонов доклад қилди.

Масалани муҳокама қилишда РСФСР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. И. Казаков, Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. А. Мозговой, КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари Л. И. Матвеев, Центросоюз правлениесининг раиси М. П. Трунов, Белоруссия ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ю. М. Хусаинов, енгил ва озиқ-овқат саноати учун машинасозлик ҳамда рўзғор асбоблари министри Л. Б. Васильев, Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. А. Мамедов, Свердловск область ижроия комитети умумий овқатланиш бошқармасининг бошлиғи Н. А. Черних иштирок этдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари Е. К. Лигачев нутқ сўзлади.

(Кенгаш ҳақидаги батафсил ҳисобот кеча тонгги газеталарда эълон қилинди).

МЕҲНАТ ЗАФАРЛАРИМИЗ — XXV ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИГА!

• Конференция делегатлари ҳақида ҳикоялар

ИСТИҚБОЛНИ КЎЗЛАБ

Эрта тонг. Иш куни бошланишига ҳали ярим соатдан зиёд вақт бўлишига қарамай «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси 1-механика цехининг токари Виктор Бочков цехга кириб келди. Мана ўн беш йилдирки, донгдор токарнинг ишга келишига қараб соатни тўғриласа ҳам бўлади.

— Кран учун деталларга ишлов беришни нимадан, қандай бошлаш лозимлигини олдиндан ўйлаш керак, — дейди Виктор Васильевич. — Асбобларни ҳозирлаш, бир сўз билан айтганда иш кунига пухта тайёрланиш керак.

Ушбу жавобда ана шу кишининг бутун характери мужассам. Виктор Васильевич бир йўла икки дастгоҳда — винт йўниш ва токарлик-револьвер дастгоҳида меҳнат қилади. Бу ҳар қандай токарнинг ҳам қўлидан келавермайди. В. Бочков эса ўрта техника маълумотига эга бўлган 5-разрядли токарь иш жараёнини ташкил этаолади.

У қўл остидаги техникани мукаммал билади. Бир йўла икки дастгоҳга хизмат кўрсатиб, аъло сифатли деталлар тайёрлашга улгуради. Ҳозир у 1991 йилнинг сўнгги ойлари ҳисобига меҳнат қилаяпти.

Ўзининг юксак малакаси, интизомлилиги билан у корхона ишчилари ўртасида обрў-эътибор қозонган. Коммунист сифатида меҳнат унумдорлигини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилади. У «еттилар ташаббус»ини бошлаб берганлардан бири, 1981—1985 йиллар мобайнида камида ўн йиллик нормани бажариш мажбуриятини олган. У ўзининг шахсий намунаси билан цехдаги ўртоқларини ҳам меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришишга даъват этмоқда. Унинг қимматли ташаббусини заводнинг кўплаб илғор ишчилари, жумладан 1-механика цехининг станокчилари — токарь Рауф Хамитов, чархловчи Михаил Крапивин, пармаловчи Михаил Рожков ва бошқалар қўллаб-қувватлаган.

Ветеран Виктор Бочков ўнинчи беш йилликдаги меҳнатдаги юксак кўрсаткичлари учун «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланган.

— Заводимиз коллективи, коммунистлар ва партиясизлар съездолди партия ҳужжатларини катта қизиқиш билан ўрганишяпти, — деб ҳикоя қилади шаҳар партия конференциясининг делегати В. Бочков. — Машинасозларни айниқса фан-техника тараққиётини янада жадаллаштириш, янги техникани жорий этиш масалалари қизиқтирмоқда. Бизнинг цехда ҳам рақамли программа билан бошқариладиган дастгоҳлар пайдо бўлди. Ҳозир ҳамма янги техникани ўзлаштириш орзусида.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, завод партия бюросининг аъзоси В. Бочков тажрибаларини ёш станокчиларга ўргатишни ўзининг партиявий бурчи деб ҳисоблайди. Коммунистик меҳнат зарбдори, юқори малакали токарь ёшларга кўп нарсаларни ўргатиши мумкин. Шунинг учун В. Бочков мураббийлик вазифасини катта партиявий масъулият ва манфаатдорлик билан бажармоқда.

А. БРОНШТЕЙН.

Коммунистлар намунаси

•

ЮКСАК МУКОФОТ

Тошкент тажриба-механика экскаватор ремонти заводининг коллективи КПСС XXVII съезди шарафига бошланган зарбдор ўн кунликларда юксак суръатга эришмоқдалар. Корхона меҳнаткашлари яқинда беш йиллик топшириқ бажарилганлиги ҳақидаги рапортга имзо чекишди. 67 миллион 65 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Йил охирига қадар яна 1,5 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади. Бундай муваффақиятларга заводни реконструкция қилишни планли асосда олиб бориш, ишлаб чиқаришни илмий-техника жараёни талаблари асосида қайта қуриш замин бўлмоқда.

Партия анжумани шарафига бошланган меҳнат беллашувлари меҳнат унумдорлигини ошириш, янги резервларни ишга тушириш, хом ашё ва ёнилғи-энергетика ресурсларини тежашнинг янги қирраларини очиб бермоқда. Бу ерда ҳам коммунистлар етакчилик қилаётган бригадалар пешқадамлик қилишмоқда. В. Кулагин, В. Стуков, И. Пунинский бошлиқ коллективлар ҳозир келгуси йилнинг март-апрель ойлари ҳисобига маҳсулот тайёрлашяпти. Коммунистлардан Э. Мирзаев, В. Ивлев, Н. Исамуҳамедовлар эса шахсий икки беш йиллик планини уддалаб қўйишди.

Пешқадамларнинг меҳнатдаги ибрати умумий муваффақиятни таъминлашга катта ёрдам берди. Тўққиз ой якунига кўра корхона коллективи СССР мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги ва қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союзлари Марказий комитетининг кўчма Қизил байроғи билан мукофотланди.

ҲАМЗА РАЙОНИ РАПОРТИ

Ҳамза райони саноат корхоналари коллективлари КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, 1985 йил 6 декабрда товар маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиш суръати бўйича ўн биринчи беш йиллик топшириғини бажардилар, кўпгина муҳим буюмларни ишлаб чиқариш бўйича беш йиллик планда кўзда тутилган даражага эришдилар.

1984—1985 йилларда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 138,6 процентни ташкил этди. Бу топшириқда кўзда тутилганидан ортиқдир. Меҳнат унумдорлиги пландаги 16,8 процент ўрнига 29,0 процент ўсди. Беш йиллик бошидан бери қўшимча юз миллион сўмлик ёки социалистик мажбуриятларда кўзда тутилганидан 17,5 миллион сўмлик кўп маҳсулот реализация қилинди.

Капитал қурилишда, фан, маданият, маиший хизмат кўрсатиш соҳасида ҳам маълум ютуқлар қўлга киритилди. Бу ютуқларга партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари ташкилотчилик ва сиёсий ишлар даражасини кўтарганликлари, ишчилар, инженер-техник ходимлари, хизматчилар, районининг барча меҳнаткашларининг фидокорона меҳнати туфайли эришилди. Район индустрияси қўлга киритган ғалабага В. П. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ташсельмаш» заводи, Қуйлиқдаги кўприк темир-бетон конструкциялар заводи коллективлари муносиб ҳисса қўшдилар.

Ҳозир район саноати корхоналари коллективлари ўз резерв ва имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, декабрь ойи планига қўшимча 1,5 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олдилар. Коллективларда КПСС XXVII съездига — 27 зарбдор ўн кунлик!» шиори остидаги социалистик мусобақа тобора кенг қулоч ёймоқда.

ГРАФИКДАН ЎЗИБ

«Узвторцветмет» бирлашмасининг Тошкентдаги алюмин қотишмалари заводидаги А. Архипов етакчилик қилаётган қуювчилар бригадаси графикдан ўзиб меҳнат қилмоқда. Ўн бир ойлик топшириқни муддатидан илгари бажарган бу коллектив кунлик топшириқни мунтазам ошириб бажаришга эришмоқда. Ҳозир бригада декабрь ойининг учинчи ўн кунлиги ҳисобига маҳсулот тайёрлаяпти.

Илғор техника ва технологияга амал қилган қуювчилар корхонадаги социалистик мусобақада пешқадамликни қўлдан бермай келишяпти. Р. Қорнев, А. Мирошниченко, С. Величко, В. Кривошейкин сингари пешқадамлар «Бугунги рекорд — эртага норма» шиори остида меҳнат қилишяпти.

Коллектив коммунистларининг анжумани очиладиган кунга қадар келгуси йилнинг биринчи квартали планини бажаришга аҳд қилди.

СТАХАНОВЧИЛАР ВАХТАСИНИНГ ПЕШҚАДАМЛАРИ

Саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши илғорларининг «КПСС XXVII съездига — 27 зарбдор ўн кунлик!» деган даъватини қўллаб-қувватлаётган Ўзбекистоннинг миллионлаб ишчилари, колхозчилари, инженерлари ўн биринчи беш йилликни меҳнатда салмоқли ютуқларга эришиш билан тугалламоқдалар. Меҳнат беллашувида стахановчилар шавкати намунасини кўрсатган энг яхши меҳнатчилар 7 декабрь куни Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида йиғилишди. Бу ерда съездолди вахтасининг ўн еттинчи — ўн тўққизинчи ўн кунликлари якунлари бўйича социалистик мусобақанинг навбатдаги босқичи ғолибларини, шунингдек ишчи маҳорати республика тармоқлари конкурслари лауреатларини шарафладилар. Митингда ишлаб чиқариш илғорлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вакиллари, хўжалик раҳбарлари иштирок этишди.

Митингни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. П. Анишчев очди.

Сўзга чиққан кишилар қилинган ишларга якун ясаб, ўз меҳнат коллективлари бундан буён ҳам стахановчасига ишлаб, мамлакат коммунистлари анжуманини муносиб кутиб олиш учун умумхалқ курашига, КПСС Марказий Комитети 1985 йил октябрь Пленуми қарорларини бажаришга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга катта ҳисса қўшишга қатъий қарор қилганликларини айтдилар. Республика корхоналарида КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан КПСС Устави, мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг Асосий йўналишлари лойиҳалари актив муҳокама қилинаётганлиги мусобақага қудратли омил бахш этганлиги митингда таъкидланди. Муҳокама давомида ишчилар ишлаб чиқаришни бошқаришни такомиллаштиришга, иш услуби ва методларини яхшилашга, меҳнатни ташкил этишнинг илғор формаларини жорий этишга қаратилган кўплаб қимматли таклифлар киритдилар. Митингда вахта илғорларининг тажрибасини жорий этишга даъват қилинди.

Тошкент асбобсозлик заводи, Қўқон юк ортиш-тушириш ишлари механизациялашган дистанцияси, Қорақалпоғистон «Водоканал» бошқармаси, Навоий область йўл бошқармаси, Сирдарё районидаги Ильич номли колхоз, Денов пахта заводи коллективлари — жами 56 корхона ва ташкилот КПСС XXVII съезди шарафига меҳнат мусобақасининг янги босқичи илғорлари, деб топилди. Улар республика Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида съездолди вахтаси ғолиблари «Ҳурмат тахтаси»га ёзилдилар. Мазкур коллективларнинг вакилларига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, Узсовпроф ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг Фахрий вимпеллари, шунингдек, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг дипломлари топширилди.

Ишчи маҳорати тармоқ конкурсларининг ғолиблари: Тошкент булка-кондитерлик комбинатининг новвойи Мария Исаева, 160-қурилиш трестига қарашли «Чирчикжилстрой»дан сувоқчи Валентина Стригина, Андижон областидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозидан механик-ҳайдовчи Нўъмонжон Шарофиддинов, Гулистон шаҳар алоқа узелидан почтальон Галина Прохватилова, Тошкент пойабзал фабрикасининг ишчиси Валерий Жданкин, «Матбуот» бирлашмаси печатниги Миробид Файзиев, Тошкент гўшт комбинати ишчиси Алексей Жуков Узсовпроф Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

(ЎзТАГ).

КПСС XXVII СЪЕЗДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленуми қарорлари — амалда!

ЮКСАК ТАЛАБЧАНЛИК РУҲИДА

Собир Раҳимов райони

Собир Раҳимов район ҳисобот-сайлов партия конференциясидан

◆ СУРАТДА: Собир Раҳимов район ҳисобот-сайлов партия конференциясининг бир группа делегатлари.
Т. Каримов фотолари.

Бошланғич партия ташкилотларида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишлари бошланғич партия ташкилотлари жанговарлигининг ҳақиқий кўриги бўлди. Коммунистлар қолоқ участкалардаги ишларнинг аҳволига, хато ва нуқсонларга эътиборни қаратиб, ўз ишларини юксак талабчанлик, принципиаллик билан баҳоладилар. Ўзбекистон пойтахтининг Собир Раҳимов районида ҳисобот-сайлов кампанияси ана шундай руҳда ўтди. Кўплаб коллективлар ҳисобот-сайлов кампанияси даврида ташкилий ва ғоявий жиҳатдан янада мустаҳкамландилар, ўзларининг кучли ва бўш жиҳатларини яхши билиб олдилар.

Бўлиб ўтган VII район ҳисобот-сайлов партия конференцияси ҳам юксак талабчанлик, танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтди. Унда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, КПСС Марказий Комитетининг апрель ва октябрь (1985 йил) пленумлари талаблари асосида ташкилотчилик, идеология ишларини такомиллаштириш ҳақида ишчанлик руҳида гап борди.

Район партия комитети бошланғич партия ташкилотларига таяниб, коммунистлар фикрини ҳисобга олиб, янги талаблар нуқтаи назаридан туриб барча соҳаларга партиявий таъсирни янада кучайтиришга қаратилган иш услуби ва методларига жиддий ўзгартишлар киритди.

Конференция делегати, бош кийимлар фабрикасининг бригадири К. Бердиеванинг таклифи билан фабрикани реконструкция қилишни тезроқ ниҳоясига етказиш тўғрисидаги масала район партия комитетида кўриб чиқилди ва зарур тадбирлар белгиланди. Тошкент Давлат университетининг доценти Н. Цапенко, партия ветеранлари таклифи билан район партия ветеранларининг йиғилиши ўтказилди. Ветеранлар советининг бюроси сайланди. Ветеранлар бу бюро раҳбарлигида ёшларни тарбиялаш ишини активлаштириб бормоқдалар.

Бундан аввал бўлиб ўтган VI район партия конференциясида делегатлар таклифлари ҳисобга олиниб, партия активи йиғилишларида социалистик қонунчилик

(Давоми 2-бетда).

• *Идеология ишлари хроникаси*

ДАСТЛАБКИ МАШҒУЛОТЛАР

Тошкент лекторлик маҳорати ва нотиқлик санъати университетида дастлабки машғулотлар бўлиб ўтди.

Барча тўрт факультет тингловчилари учун бўлиб ўтган биринчи машғулотни университет ректори, фалсафа фанлари кандидати, доцент, Тошкент олий партия мактаби кафедрасининг мудири К. А. Шарафутдинова очди.

«КПСС Марказий Комитети октябрь [1985 йил] Пленуми қарорлари, КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартияси XXI съездига тайёргарлик муносабати билан лекция пропагандасининг вазифалари» мавзуида лекция ўқилди.

Университет тингловчилари янги ўқув йили бошланиши муносабати билан В. И. Ленин марказий музейининг Тошкент филиалида очилган янги «В. И. Ленин ва ҳозирги замон» экспозицияси билан танишдилар.

Навбатдаги машғулотда тингловчилар «Партиявий пропаганданинг ленинча принциплари» ҳамда «Лектор олдига қўйиладиган педагогик талаблар» мавзуларини ўргандилар.

Пропагандистлар, партия ва комсомол ташкилотларининг секретарлари, сиёсий ходимлар икки йил давомида лекторлик маҳорати ва нотиқлик санъати университетида пропаганданинг техника воситаларини қўлланиш методикасини ўрганадилар.

ПРОПАГАНДИСТЛАР СЕМИНАРИ

Шу куни Фрунзе район партия комитетининг катта зали айниқса гавжум бўлди. Лекторлар, пропагандистлар, партия ташкилотлари секретарларининг ўринбосарлари, марксча-ленинча ўқув группаларининг раҳбарлари КПСС-нинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан партия Устави, СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳалари муҳокамасига бағишланган семинарга тўпландилар.

Умумхалқ муҳокамасига ҳавола этилган муҳим партиявий ҳужжатлар бўйича Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти КПСС тарихи кафедрасининг доценти А. А. Дюло, Низомий номли Давлат педагогика институтининг доценти А. Д. Зимин, иқтисод фанлари кандидати, олий партия мактабининг доценти Б. М. Фофанов, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг профессори И. Е. Семянников доклад қилдилар.

Докладлардан сўнг тингловчиларнинг кўп сонли саволларига жавоб берилди.

ДОЛЗАРБ МАВЗУДА

«Билимлар уйи»да КПССнинг ташқи сиёсати ва халқаро муносабатлар» секциясининг тингловчилари учун янги таҳрирдаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасининг лойиҳасини ўрганиш бўйича туркум лекциялар ташкил этилди.

«Улуғ Октябрь социалистик революцияси — янги дунё ташкил этилишининг муқаддимаси — жамият тараққиётининг қонуний натижаси», «СССРда социализмнинг қурилиши. Социалистик жамият характеристикаси», «Жаҳон социализм системасининг ташкил топиши, халқаро майдондаги кучлар нисбатининг туб ўзгариши» мавзуидаги лекциялар катта қизиқиш билан тингланди.

Жами ўн бир мавзуни ўрганиш мўлжалланмоқда. Машғулотлар илмий-амалий конференция билан ниҳоясига етади.

МЕДИКЛАР ЎҚИШЯПТИ

Фрунзе район медицина муассасалари — поликлиникалар, касалхоналар, профилакторийлар, қон қуйиш институти ходимлари семинарга тўпландилар. Унда даволаш-профилактика ишлари савияси пропаганда қилиш масаласи муҳокама қилинди. Семинар ишида Тошкент медицина институти, онкология илмий тадқиқот институти, Тошкент врачлар малакасини ошириш институти олимлари иштирок этдилар.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг БИЛДИРИШИ

ЎН ТЎҚҚИЗИНЧИ ЧАҚИРИҚ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети маълум қиладики, ўн тўққизинчи чақириқ халқ депутатлари шаҳар Советининг тўртинчи сессияси 1985 йил 19 декабрь куни соат 15 да чақирилади.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети сессия муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритади:

1. Халқ депутатлари шаҳар Совети ижроия комитетининг 1985 йилдаги иши тўғрисида ҳисобот.

2. Тошкент шаҳрини 1986 йилда иқтисодий ва социал ривожлантириш плани тўғрисида ва 1985 йилги план қандай бажарилаётгани тўғрисида.

3. 1986 йилги маҳаллий бюджет тўғрисида ва 1984 йилги бюджетнинг ижроси тўғрисида.

4. Халқ депутатлари шаҳар Советининг план-бюджет ва бошқа тармоқ комиссияларининг қўшимча доклади.

ҲАЁТИМИЗ ПРОГРАММАСИ

КПСС XXVII СЪЕЗДИ

КПССНИНГ ЯНГИ ТАҲРИРДАГИ ПРОГРАММАСИ, ТАКЛИФ ЭТИЛАЁТГАН ЎЗГАРТИШЛАР БИЛАН ПАРТИЯ УСТАВИ, СССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986—1990 ЙИЛЛАРГА ВА 2000 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН ДАВРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ЛОЙИҲАЛАРИ — УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА.

Собир Раҳимов райони

ЮКСАК ТАЛАБЧАНЛИК РУҲИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, идеологик ва сиёсий-тарбиявий ишларда раҳбар кадрларнинг ролини ошириш масалалари кўриб чиқилди. Делегатларнинг кўпгина таклиф ва танқидий мулоҳазалари социалистик мусобақани ташкил этишни яхшилашга қаратилган эди. Масалан, «Бир беш йилликда — икки беш йиллик топшириғини бажарамиз», «Беш йиллик топшириғини — уч йилда бажарамиз», «КПСС XXVII съездига — 27 зарбдор ўн кунлик» шиори остида ишлаб чиқариш илғорларининг ватанпарварлик ташаббуслари барча меҳнат коллективларида кенг қўллаб-қувватланди.

Ҳа, коммунистлар кўпгина эзгу ишларнинг ташаббускорлари, социалистик мусобақанинг байроқдорлари бўлмоқдалар. Ҳозирги вақтда икки беш йиллик топшириғини бажарган 150 дан зиёд ишлаб чиқариш илғори ва новатори ўн учинчи беш йиллик ҳисобига ишламоқда. Улар орасида «Миконд» заводи йиғувчиси З. Каттабекова, ирригация бўйича давлат махсус конструкторлик бюросининг ишчиси А. Демочко, бош кийимлар фабрикасининг тикувчи-мотористкаси Ф. Йўлдошевалар бор.

Район саноати фидокорона меҳнат туфайли шу йил 22 ноябрда ишлаб чиқариш ҳажми бўйича беш йиллик топшириғини муддатидан илгари бажарди. Уни 1,3 баравар оширишга муваффақ бўлди. Бу муваффақиятга «Миконд», чинни, экскаватор ремонти, шина ремонти заводлари, «Тошкентмармар» ишлаб чиқариш бирлашмаси, ирригация бўйича давлат махсус конструкторлик бюроси, бош кийимлар фабрикаси, ўйинчоқлар фабрикаси ва бошқа корхоналарнинг меҳнат коллективлари муносиб ҳисса қўшдилар.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг турларини кенгайтириш бўйича муайян иш олиб борилди. Агар 1980 йилда районнинг 18 та корхонаси халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқарган бўлса, ҳозирги вақтда эса мавжуд 26 та корхонадан 24 таси халқ истеъмоли моллари тайёрламоқда. Ўн биринчи беш йилликда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажми топшириқдаги 36,5 процент ўрнига 42,3 процентга ошди.

Бу борада агрегат заводи коллективининг ишлари эътиборга сазовордир. Бу ерда оқилона планлаштириш натижасида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш бўйича янги ишлаб чиқариш қувватлари бунёд этиляпти.

Эришилган ижобий натижаларни таъкидлаган ҳолда шуни ҳам тан олиш керакки, ишимизда камчилик ва нуқсонлар, ҳал этилмаган муаммолар бор, деб таъкидлади Собир Раҳимов район партия комитетининг биринчи секретари **Ш. М. Ҳожимуротов** ўз ҳисобот докладида.

Район партия комитети, «Тошкент» ёғочни қайта ишлаш корхонаси, «Металлообработка» бирлашмаси, 3 ва 4-йирик панелли уйсозлик заводлари, дурадгорлик буюмлари заводи, компрессор заводининг партия ташкилотлари ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш суръатларининг белгиланган кўрсаткичларига эриша олмадилар, коллективларни, коммунистларни бунга сафарбар эта олмадилар. Барча саноат корхоналари ҳам маҳсулот етказиб бериш бўйича шартнома мажбуриятларини бажаряпти деб бўлмайди. Мавжуд 26 та корхонадан бор-йўғи 14 тасигина бу кўрсаткич бажарилишини таъминламоқда. «Тошкент» ёғочни қайта ишлаш корхонаси анчагина ортда қолишга йўл қўйди.

Айрим корхоналарда маҳсулот сифатини ошириш бўйича етарлича иш олиб борилмаяпти. «Узгосстандарт» авторемонт заводига (директори Г. Сироткин) шу йилнинг август ойида маҳсулот сифати пастлиги учун самосвал автоприцеплари ишлаб чиқаришни вақтинча тақиқлаб қўйди.

Халқ истеъмоли моллари турларини кенгайтириш ва сифатини яхшилаш борасида ҳам ҳали жиддий камчиликлар бор. Шина ремонти заводи (директори З. Қаримбердиев), ирригация бўйича давлат махсус конструкторлик бюроси (бошлиғи В. Весманов) иш ҳақи фондининг ҳар бир сўми ҳисобига 2—7 тийиндан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқараяпти, холос. «Компрессор» (директори В. Фрошгейзер), подшипниклар ремонти заводи (директори О. Перепелов), геологоразведка (Ҳ. Файзуллаев), дурадгорлик буюмлари заводи (директори Р. Убайдуллаев), «Тошкент» ёғочни қайта ишлаш корхонаси (директори Б. Ғофуров) эса иш ҳақи фондининг ҳар бир сўми ҳисобига 11 — 32 тийиндан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарган. Кўриниб турибдики, бу корхоналарда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажми иш ҳақи фондини қопламаётир.

Район корхоналарида кўплаб юқори унумли станоклар мавжуд. Аммо рақамли программа билан бошқариладиган станоклар, машиналар, агрегатлар, автоматик линиялар тўла қувват билан ишлатилмаётир. Ҳар куни завод ва фабрикаларда ишлаб чиқариш ва меҳнат қониқарсиз ташкил этилганлиги оқибатида станокларнинг 10 процентдан зиёдроғи бўш туриб қолмоқда. Автоматлаштирилган поток линияларининг деярли учдан бир қисми фақат бир сменадагина ишламоқда.

Худди шундай ҳолларни агрегат, авторемонт, геологоразведка, экскаватор ремонти, «Тошкент» ёғочни қайта ишлаш корхоналарида кўриш мумкин.

Музокарада сўзга чиққан «Жилстрой» трести партия комитети секретари **А. Пак**, 1-автокомбинат ҳайдовчиси **В. Константинов**, «Миконд» заводи партия комитетининг секретари **Ш. Саидов**, 242-ўрта мактаб директори **Э. Генкуленко**, Ўзбекистон педиатрия илмий-текшириш институти директори **Т. Даминов** ва бошқалар ишга халақит бераётган камчилик ва нуқсонлар ҳақида сўз юритдилар, уларга барҳам беришнинг конкрет йўлларини таклиф этдилар.

Район партия конференциясида СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасида белгилаб берилган муҳим сиёсий ва хўжалик вазифаларини бажаришнинг аҳамиятини таъкидлаб ўтилди. Ўн иккинчи беш йиллик даврида деярли барча саноат корхоналарида реконструкция ва техника жиҳатидан қайта жиҳозлаш ишлари кўзда тутилмоқда.

Ана шу мақсадда 131,9 миллион сўмлик капитал маблағ ажратилмоқда. Чинни, агрегат, компрессор заводларида, «Металлообработка» бирлашмасида, ўйинчоқлар фабрикасида ишлаб чиқариш қувватлари анча кенгайтирилади. 1927 эскирган дастгоҳларни юқори унумли дастгоҳларга алмаштириш, 22 та механизациялашган поток ва 11 та автоматлашган линияларни жорий этиш мўлжалланяпти. Кўпгина заводларда рақамли программа билан бошқариладиган станоклар, автомат станоклар, радиотехника жорий этилади. Бу эса қўл меҳнати ҳиссасини 10—12 процент камайтириш имконини беради. 200 хилга яқин янги буюм ўзлаштирилади.

Фан-техника тараққиёти асосида бир қатор тадбирлар амалга оширилиши, келгуси беш йилликда машинасозлик ва металлни қайта ишлаш корхоналарида ишлаб чиқариш ҳажмини 1,4, бинокорлик материаллари саноатида 1,5, чинни корхонасида салкам икки марта, умуман район бўйича эса 1,3 марта ўстиришга эришиш имконини беради.

Районни социал-иқтисодий жиҳатдан янада камол топтиришда район қурилиш ташкилотлари олдида катта вазифалар турибди. Ўн иккинчи беш йилликда асосан районнинг эски шаҳар қисмида турар жойлар қурилади. Бу ерда Б-1, Б-3, Б-4, А-1, А-2 микрорайонлари қурилади. «Марказ-17», «Марказ-18» микрорайонларини қуриш ишлари эса ниҳоясига етказилади. 1986—1990 йилларда барча социал-маиший объектлар билан комплекс суратда 800 минг квадрат метрдан зиёд турар-жой фойдаланишга топширилади.

Конференцияда сўзга чиққанлар қилинган ишларни холисона баҳолаб шуни таъкидладики, район экономикаси ва социал ҳаётида бир қатор участкаларга партиявий раҳбарлик бўшашиб кетганлиги, энг аввало кадрларни танлаш ва тарбиялаш, танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш, қарорлар ижросини контрол қилиш ва текшириш борасида нуқсонлар ва салбий ҳолатлар рўй берди.

Металлни қайта ишлаш ишлаб чиқариш бирлашмаси, 16-ўрта мактаб, ошхоналар тресті, «Узоптгалантерея» базаси ва бошқа корхоналар партия ташкилотларида танқид асосан юқоридан қуйига бўлмоқда. Партия йиғилишларидаги баъзи докладлар талабчанлик ва принципиаллик руҳи билан суғорилмаётир. Уларда ютуқлар кўпиртирилади-ю камчилик ва нуқсонлар, муаммолар шунчаки тилга олиб ўтилади, бироқ уларнинг моҳияти очиб ташланмайди. Иш сунъий равишда силлиқ қилиб кўрсатилади. Раҳбарларнинг ҳисоботлари хўжалик ишлари тўғрисидаги ахборотномаларга айланиб қолмоқда.

Оқибатда кўпчилик ҳолларда салбий кўринишлар партия ташкилотларининг ташаббуси билан эмас, балки фақат юқори раҳбар партия ва маъмурий, контрол органлари аралашувидан сўнггина очиб ташланяпти. Масалан, «Узкоопстроймонтаж» тресті партия ташкилотида худди шундай ҳол рўй берди. Партия бюроси собиқ бошқарувчи Р. Одиловнинг нуқсонларини ва ножўя хатти-ҳаракатларини кўра била туриб, ҳатто республика Халқ контроли комитети фактларни очиб ташлагандан кейин ҳам очиқдан-очиқ муросасозлик йўлини тутди. Унинг фаолиятига баҳо беришда либераллик қилди, йиғилишда унга фақат виговор берди, холос. Район партия комитетининг бюроси партия ташкилотининг қарорини бекор қилди. Коммунист Р. Одиловга хизмат вазифасини суиистеъмол қилганлиги, хўжасизлиги ва фонд материалларини талон-тарож қилганлиги учун учёт карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор берилди ва у эгаллаб турган вазифасидан бўшатилди. Пленумда эса у район партия комитети составидан чиқарилди.

Бундай нуқсонлар райондинг бошқа партия ташкилотлари учун яхши сабоқ бўлмоғи керак.

Конференция делегатлари ўз сўзларида нуқсонларни дадил ва чуқур очиб ташладилар, район партия ташкилотининг барча звенолари фаолиятини takomillashtirish йўлларини таклиф этдилар. Бу эса КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездини муносиб кутиб олиш, келгуси беш йилликда иш самарадорлигини ошириш борасида Собир Раҳимов райони коммунистларининг вазифаларини аниқ белгилаб олиш имконини берди.

Конференция ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари **В. К. Михайлов** иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Конференцияда КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими **В. И. Бессарабов** қатнашди.

Конференцияда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Б. Ф. Сатин** иштирок этди.

***

Конференцияда район партия комитетининг, район партия ташкилоти ревизия комиссиясининг янги составі, Тошкент шаҳар ва область партия конференцияларига делегатлар сайланди.

***

Ташкилий пленумда **Т. М. Аҳмедов** район партия комитетининг биринчи секретари, **А. Ф. Крисин** район партия комитетининг иккинчи секретари, **Н. И. Иброҳимова** район партия комитетининг секретари этиб сайландилар.

Ҳ. ИКРОМОВ,
А. ХАТАМОВ.

СУРАТЛАРДА: Собир Раҳимов район ҳисобот-сайлов партия конференциясида.
Т. Каримов фотолари.

● Область мукофотининг лауреатлари ҳақида ҳикоялар

Тўқувчи Муқаддас Юнусова

«Муқаддас Зарииповна область мукофотининг лауреати бўлибди». Бу хушхабар кўн-галантерея ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмаси цехларига жуда тез тарқалди. Коллектив мукофотни ўзининг қўлга киритган ютуқларига берилган баҳо деб ҳисоблади. Бу ерда ёш ишчи М. Юнусованинг самарали меҳнат қилиши учун барча шароит яратилган. Фаолиятини тикувчиликдан бошлаган бу ишчи ҳозир 5-цехда бригада бошлиғи бўлиб ишлаяпти. Маҳсулот тайёрлашдагина эмас, жамоат ишларини бажаришда ҳам бошқаларга ўрнак бўлмоқда.

— Кўн маҳсулотлари фақат республикамиздагина эмас, Иттифоқдош республикаларда ҳам энг харидоргир буюмлар ҳисобланади,— дейди меҳнатни илмий ташкил этиш бўлимининг бошлиғи Рафоат Салимова. — Уларнинг кўпларини, жумладан сумкаларни Муқаддас ва унинг бригадаси тайёрлаган. Фақат ўнинчи синф маълумотига эга бўлишига қарамасдан, биз уни мастер этиб тайинладик. Чунки у жуда катта ташкилотчилик қобилиятига эга, коллективни уюштира олади, юксак кўрсаткичларга эришиш тадбирларини кўради. Шу боисдан ҳам бригада фақат аъло сифатли маҳсулот тайёрламоқда, янги маҳсулот моделларини тез ўзлаштирмоқда.

Яқинда цехда янги маҳсулот — аёлларнинг қўлқопини тайёрлаш ўзлаштирилди. Нафис чармдан тикилаётган қўлқоплар чиройлилиги ва чидамлилиги билан харидорларга манзур бўлмоқда. Чеварлар бу буюмни тайёрлаш сирларини мукаммал ўзлаштириб олишди. Ҳозир кўплаб миқдорда қўлқоплар тайёрлашяпти.

Бригада аъзолари КПСС XXVII съезди шарафига оширилган мажбурият олишни таклиф қилишди. Ташаббус қўллаб-қувватланди. Натижада корхона тўққиз ойлик топшириқни муддатидан олдин бажарди. Муваффақиятга Маҳбуба Азларова, Клара Рустамова, Зоя Радаева етакчилик қилаётган бригадалар муносиб ҳисса қўшишди.

Комсомол комитетининг секретари Жамила Мўминхўжаева бизга «Бўш келманг, қизлар!» кечаси сценарийсини мамнуният билан кўрсатди. У Сожида Очилова ва Муқаддас Юнусова бригадалари учун ёзилган.

— Бригада аъзоларининг барчаси, — дея таъкидлади Ж. Мўминхўжаева, — комсомол аъзоларидир. Улар худди бир оила аъзоларидек бирга дам олишади, бирга меҳнат қилишади, оғир дамларда бир-бирига кўмаклашишади, туғилган кун билан табриклашади. Бу анъанага айланиб қолган. Бригада «Бўш келманг, қизлар» кечаларини ниҳоятда қизиқарли ўтказади. Ишчилар куйлашади, рақсга тушишади...

— Коллективда соғлом муҳит ҳукмрон. Меҳнат қувонч манбаи, дам олиш ҳамкорлик асосидир. Бундай соғлом муҳитни вужудга келтириш осон эмас,— дейди партия комитетининг секретари Абдували Набиевич Мустақимов. — Қизлар ўзаро келишмай қолган ҳоллар ҳам бўлди. Ана шунда Муқаддас вазиятни юмшатди. У меҳрибонлик билан гапнинг моҳиятини тушунтиради, ишлашни ўргатади, керак бўлса талаб ҳам қилади. Худди шу нарса янги келган ишчиларга ёқмайди. Сифатсиз маҳсулот тайёрлаганларга эса бригада бошлиғи омонлик бермайди. Уни дастлаб тушунишмади. Кейинчалик эса аста-секин мақсад бирлиги вужудга келди.

Муқаддас партия ташкилоти топшириқларини ўз вақтида бажаради. У айни пайтда актив тарғиботчи ҳамдир. Ҳар бир кишининг қалбига йўл топа олади. Педагогнинг қизи бўлганлиги учун ҳам одамларнинг характерини, уларнинг ўзларига хос ҳислатларини дарҳол англаб олади. Тўққиз йил давомида 12 шогирд тайёрлади.

Бу жуда муҳим. Бундан буён машиналарнинг янги хилларини ўзлаштириш керак бўлади. Улар цехга кўплаб келтириляпти. Ўзлаштириш учун қунт ва ирода зарур. Бригада бошлиғининг тадбиркорлигига кўп нарса боғлиқ. Ҳар бир ишчининг қобилиятини ҳисобга олиши, ишлаб чиқаришнинг манфаатларини яхши билиши керак.

Янги техника аслида олдинга ташланган қадамдир. У самарадорликни ошириш билан бирга маҳсулот сифатини яхшилайди. Уларнинг тезлиги баланд, чокларни яхши тикишади. Ҳар куни мойлаб туриш шарт эмас. Уларда энг нафис операцияларни ҳам бажариш мумкин.

Ҳозир цехда иш жойларини аттестациядан ўтказиш давом этмоқда. Шу билан боғлиқ ҳолда бригада бошлиғининг ҳам юмушлари кўпайган.

Лауреатнинг ташкилотчилик қобилияти ҳақида касаба союз комитети раисининг ўринбосари Малика Усмонова шундай дейди:

— Муқаддас — СССР енгил саноат аълочиси. Ҳамиша сўзининг уддасидан чиқади, вазифани бажаришда шошилмайди, қунт билан ишлайди. Ҳар ойда бир марта бирлашмамиз шаҳардаги йирик магазинларда маҳсулотлар кўргазмасини ўтказади. Муқаддаснинг бригадаси унда албатта иштирок этади. Уни Бош универсал, «Ўзбекистон» магазинида тез-тез учратиш мумкин. У харидорларнинг эҳтиёжини синчиклаб ўрганади. Биз маҳсулотимизга харидорларнинг бўлган муносабатини билишни жуда истаймиз. Бунда ҳам Муқаддаснинг хизмати катта бўлмоқда.

Н. МАТВЕЕВА.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС ВА АПН МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ВЬЕТНАМ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ. Мамлакатнинг Тханьхао вилоятида ҳар йили қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил етиштириб келинади.

СУРАТДА: апельсин териш.

ЎЗГАРУВЧАН ТЕХНОЛОГИЯ ШАРОФАТИ

БУДАПЕШТ. Ишлаб чиқариш самарадорлиги — корхона янги маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштиришдаги тезкорликни ҳам ўз ичига олади. ВХР енгил саноати йирик корхоналардан бири — Мартфюдаги «Тиса» пойабзал фабрикаси кундалик ишига шу принцип асос қилиб олинган. Натижаси эса дарҳол кўзга ташланди. Ҳозирги вақтда бу ерда пойабзалнинг истиқболли моделини яратишдан уни оммавий равишда ишлаб чиқаришгача атиги бир неча ой вақт кетади. Фабрикада ишлаб чиқаришнинг ўзгарувчан технологияси туфайли конвейер линиялари шу қадар тезкорлик билан қайта созланмоқда. Зарур бўлиб қолган тақдирда пойабзал конвейерининг айрим участкалари тўхтатилмай туриб, қайта созланади. Кўп жиҳатдан худди шу туфайли «Тиса»нинг йиллик фойдаси тармоқдаги бошқа корхоналар ўртасида энг юқоридир.

Мартфюдаги пойабзал фабрикаси Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар социалистик иқтисодий интеграциясида фаол қатнашмоқда. Корхонанинг фирма тамғаси босилган замонавий ва сифатли пойабзали барча қардош мамлакатларда манзур бўлмоқда. «Тиса» Совет Иттифоқилик шериклари билан тағин ҳам мустаҳкамроқ алоқададир. Ҳозирги беш йилликда Венгрия корхоналарининг Совет Иттифоқига етказиб берадиган маҳсулоти ҳажми деярли 8 миллион жуфт пойабзалга етади.

ЁШЛАР ҲИССАСИ

КОБУЛ. Афғонистон пойтахтида ёз фаслида ёш ишчилар ва қурилиш бригадаларининг иш якунларини чиқаришга бағишланган йиғилиш бўлди. Мамлакатнинг 69 та йирик иқтисодий объектида меҳнат қилган отрядларнинг раҳбарлари йиғилиш қатнашчилари ҳузурида ҳисобот бердилар. Ёшлар бригадалари қарийб 15 миллион афғони ишлаб топиб, давлатга топширганликлари таъкидланди.

АХДП Марказий Комитетининг секретари Ниёз Муҳаммад Моманд йиғилишда АХДП Марказий Комитети номидан гапириб, АДР миллий экономикасини мустаҳкамлаш ишида ёшлар фаолиятига юксак баҳо берди. Афғонистон демократик ёшлар ташкилотининг ташаббуси билан ёш ишчилар ва қурилиш отрядлари ўртасида авж олдириб юборилган меҳнат мусобақасида биринчи ўринни эгаллаган Қобул политехника институти студентлар бригадасига Афғонистон демократик ёшлар ташкилоти марказий комитетининг Кўчма қизил байроғи топширилди. Ёзги меҳнат семестри вақтида алоҳида ўрнак кўрсатган ўқувчилар ва студентлар фахрий ёрлиқлар, дипломлар ва эсдалик совғалари билан ҳам мукофотландилар.

ГДРда халқ боғи

БЕРЛИН. ГДР жанубидаги Котбус округида янги халқ боғи барпо этилмоқда. Зенфтенбергдаги қорамтир кўмир комбинати кончилари 20 гектар майдонни эгаллайдиган боғга кўчат ўтқазиш ишларини бошлаб юбордилар. Эски карьер ўрнида ҳозир ерларни боғзорларга айлантириш амалга оширилмоқда, дарахт ва бута кўчатлари ўтқазилмоқда.

Кўмир қазиб олинадиган районларда табиат мувозанатини қайта тиклаш ГДР кон саноати корхоналари коллективларининг асосий бурчларидан биридир. Гап шундаки, ГДР ўзининг энергияга бўлган эҳтиёжининг 75 процентини мамлакатдаги ёқилғи — қорамтир кўмирдан фойдаланиш ҳисобига қопламоқда. Шу сабабли уни қазиб чиқариш йил сайин кўпайяпти. Шу туфайли кончилар ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш мутахассислари, тупроқшунос олимлар ва дендрологлар аҳоли пунктлари яқинида янги дарахтзорлар барпо этишни лойиҳалаштирмоқдалар, қорамтир кўмир қазиб олинган жойларда ерларни кўкаламзорлаштириш тадбирларини белгиламоқдалар.

Биргаликдаги меҳнат аниқ самара беряпти. Ҳозирги вақтгача мамлакатнинг турли округларида 50 минг гектар ер қайта тикланди. Бу ерлардан қишлоқ хўжалик кооперативлари ва ўрмон хўжаликлари, шунингдек, аҳолининг дам олиши ва бўш вақтини ташкил этиш учун фойдаланмоқдалар. Берлинда ташкил этилган илмий марказ мутахассислари ерларни қайта тиклашнинг илғор тажрибасини умумлаштирмоқдалар. Уларнинг тавсияларидан мамлакатдаги барча кўмир қазиб чиқариш районларида, шунингдек чет элларда фойдаланилмоқда.

СОВЕТ КЕМАСИ СОВҒА ҚИЛИНДИ

МАПУТУ. Мапуту портида Мозамбик балиқ овлаш давлат секретариатига Совет Иттифоқининг «Билибиза» балиқ овлаш траулерини топшириш маросими бўлди. Совет Иттифоқи балиқ хўжалигини ривожлантиришда бизга катта ёрдам бермоқда, деди шу маросимда балиқ овлаш давлат секретари Ж. Ди Алмейда. Бу соҳадаги икки томонлама ҳамкорлик деди у, совет кемаларини бериш ва биргаликда ов қилиш билангина чекланиб қолмайди. СССР балиқ саноати учун миллий кадрлар тайёрлашда кўмаклашмоқда. Совет дипломларини олган Мозамбикнинг дастлабки мутахассислари ватанига қайтиб келиб, Совет—Мозамбик «Мосопешка» балиқ хўжалиги жамиятида ва бошқа ташкилотларда муваффақиятли меҳнат қилмоқдалар. Икки мамлакат олимлари Мозамбикнинг денгиз ресурсларини тадқиқ этиш ва улардан оқилона фойдаланиш соҳасида ҳам актив ҳамкорлик қилмоқдалар.

СССРга гастроль

ВАРШАВА. Польшанинг Зелена-Гура шаҳридаги «Маки» болалар ашула ва рақс ансамбли Совет Иттифоқига гастролга жўнаб кетди. Ёш ҳаваскор артистлар кўп йиллардан буён Зелена-Гура билан дўстлик алоқаларини боғлаб келаётган Витебскда меҳмон бўладилар. «Маки» ансамбли Витебск ҳамда область аҳолисини Польша фольклори билан таништиради, мамлакат турли районларининг халқ қўшиқлари ва рақсларини ижро этади.

ВАЗИЯТ ЯНА КЕСКИНЛАШДИ

ТОКИО. Япониянинг Киодо Цусин агентлиги Сеулдан берган хабарларига кўра, Жанубий Кореяда сиёсий вазият яна қаттиқ кескинлашди. Вашингтоннинг иқтисодий ва сиёсий зўравонлигидан ғазабланган Жанубий Корея студентларининг бир группаси Америка маданият маркази биносини яна ишғол қилди. Студентлар бинодаги кутубхонада ўрнашиб олиб, унинг деразаларидан Чон Ду Хван режими сиёсатини қораловчи шиорларни осдилар. Бу режим Қўшма Штатларга мамлакатда бемалол иш кўриш имкониятини бериб қўйди. Сўнгги ой мобайнида Америка маданият маркази биноси иккинчи марта ишғол қилинганлиги Япония матбуотининг фикрича, Жанубий Кореяда Америкага қарши кайфиятнинг ўсиб бораётганлигидан далолат бермоқда.

Студентлар Америка маданият марказини ишғол қилиб турган бир пайтда оппозициядаги йирик янги демократик партия депутатлари Чон Ду Хван режимининг ўзбошимчалик билан иш тутаётганига қарши норозилик белгиси остида Жанубий Корея парламенти биносини номаълум муддатга босиб олганликларини эълон қилдилар. Чон Ду Хван режими парламент бюджет ҳақидаги қонун лойиҳасини зўравонлик билан тасдиқлатиб олди. Бу лойиҳа ҳарбий харажатларнинг янада оширилишини, солиқлар кўпайтирилишини кўзда тутади.

Ишонишмай қўйишмоқда

Америка Қўшма Штатлари юстиция министрлигининг маълумотларига қараганда, америкаликлар юз бераётган жиноятлар ҳақида полицияга ўз вақтида мурожаат қилишмайди. Мамлакатда юз бераётган ҳар икки жиноят ҳақида полиция фақат биттаси тўғрисида хабар топмоқда. Чунки, полиция жиноятчини қидиришда лоқайдлик қилиб, кўплаб жиноятлар барибир очилмай қолаётир. 1983 йилда мамлакатда юз берган 37115000 жиноятнинг фақат 35 процентинигина полиция рўйхатга олган, холос. Кўпинча полицияга машина ўғирлаб кетилган ҳоллардагина тез-тез мурожаат қилинмоқда.

Янги электровоз яратилди

Япониядаги Ниига университети олимлари темир йўлларда қатновчи ғаройиб локомотив яратишди. Янги локомотивнинг намуна нусхаси унча катта эмас: узунлиги —2,5 метр, эни —бир метр атрофида, баландлиги —1,5 метр. Бу электровоздан фойдаланиш жуда тежамлидир. Локомотивнинг ҳаракати учун қимматбаҳо пўлат излар қуришга ҳожат йўқ. Уларни махсус пластик материаллардан ясаш мумкин. Локомотивнинг намуна нусхаси ҳозирча соатига 50 километр тезлик билан юра олади. Аммо ихтирочилар янада кучлироқ, соатига 100 километр тезликда юрадиган локомотив яратиш устида иш олиб боришмоқда.

Гул сотиш эвазига

Бугунги кунда Голландияни гуллар мамлакати, деб ҳисоблашади. Ҳақиқатан ҳам жаҳон бозорида сотилаётган 65—70 процент гулларни голландиялик гулчилар етиштиришади. Мамлакатда гул етиштирадиган махсус бинолар 40 миллион квадрат метрни ташкил қилади. Яна 30 миллион квадрат метр очиқ майдонда гул етиштирилади. Ҳар йили гул сотиш бўйича мамлакат хазинасига уч миллиард гульден келиб тушмоқда

> «Назарий ва амалий математика, информатика ва кибернетика, элементар зарралар, атом ядроси ва қаттиқ жисмлар физикаси, микро ва квант электроникаси ҳамда оптика, радиофизика ривожлантирилсин».
>
> (СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасидан).

Фан—ишлаб чиқаришга

БИОНИКА— ТЕХНИКАНИНГ ҚАНОТИ

Фан-техника ривожланган ҳозирги даврда математика инсон фаолиятининг ҳамма соҳаларида кенг миқёсда қўлланмоқда. Коммунистик партиямизнинг фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ҳақидаги қарорларида, КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси ҳамда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг Асосий йўналишлари лойиҳаларида физика, механика, радиотехника, электроника, машинасозлик ва бошқа соҳалардаги проблемаларни сифат кўрсаткичи билан ҳал этиш йўл-йўриқлари аниқ-равшан белгилаб берилди.

Замон талаби, фан-техника тараққиёти инженерлик тафаккури олдига ҳал қилиниши мураккаб бўлган масалаларни қўймоқда. Мана шундай ҳолларда инженерлар табиат яратган хазинага худди илмий-техника кутубхоналари ва архивларига мурожаат этгандек мурожаат этадилар. Бунда инженер-техник олимларга бионика фани ёрдамга келяпти. Бионика биология билан техника орасида кўприк вазифасини ўтамоқда.

Фикрлаш жараёни (информацияни қайта ишлаш) ва хотиранинг физиологик механизмлари ҳамда алгоритмлари ҳали тўлиқ ёритилмаган. Жонли организмларнинг кибернетик машиналардан афзаллиги шундан иборатки, унда ташқи информация анча мукаммаллашган «қурилма»ларда қабул қилиб олинади.

Инсоният табиат сир-асрорларининг туб моҳиятини очиб, унинг мўъжизаларини фақат такрорлаш билан чекланиб қолмай, балки улардан ҳам ўтиб кетадиган мўъжизаларни бионика воситасида яратиш иштиёқида яшамоқда. Одамлар азалдан дельфин ва айрим балиқлар кемалардан, ҳатто замонавий кемалардан ҳам тез суза олишини билишган. Вақт ўтиши билан ҳаво кўтаргичли кемалар вужудга келиб, уларнинг тезлиги бир мунча ошди. Олимлар ва инженерлар эса ҳамон дельфинларнинг тана тузилишини ўрганмоқдалар, кемасозликда жуда тез сузишга ёрдам берувчи механизмларнинг конструкцияларини қайта-қайта кўриб чиқмоқдалар. Шунингдек, кўршапалакнинг фазода ҳам ҳар қандай тўсиқларни сезиб, ўз йўналишини ўзгартира олиши олимларга кўпдан маълум. Кейинги ўн йилликда сезгирлик қуввати кўршапалакнинг сезги қувватидан анча юқори бўлган кучли локаторлар ихтиро қилинди. Шундай бўлса-да, олимларимиз ҳамон кўршапалаклар «локаторлари»ни катта қизиқиш билан текширмоқдалар. Улар денгиз ва океанларда пўртана бошланишини анча олдиндан сезиб, ўзларини хавф-хатардан четга олувчи медузалар сирларини ўрганиш натижасида пўртана бошланишини ўн беш соат олдин хабар қиладиган асбоб ихтиро этдилар. ЭҲМнинг хотирлаш қисми инсон миясининг ишлаш принципи асосида тузилган. Инсон қулоғининг тузилишини ўрганиш техникада овоз тутқич локаторларни барпо этишда катта ёрдам берди.

Ер юзида миллиард йиллар мобайнида тараққий этган ҳаёт тирик организмларни шу қадар такомиллаштириб юборганки, ташқи муҳитга мослашишда улар эришган даражани билиш-ўрганиш учун ҳали олимларимиз кўп йиллар бош қотиришлари керак бўлади. Водород атоми шу қадар кичикки, уни оддий кўз билан кўриб бўлмайди, албатта. Қарангки, ер қобиғи ана шу водород атомининг ярмига тенг даражада силжиса ҳам чигиртка буни дарҳол сезади. Лекин сейсмограф бундай силжишни сеза олмайди.

Токарлик станогининг ишлаш принципи ҳаммага маълум. Станок кескичи қаттиқ қотишмадан иборат бўлиб, ўзига хос махсус шаклга эга. Бу шакл кемирувчи ҳайвонлардан — сичқон ва каламушнинг тишига қиёс қилиб ишланган. Бургутнинг ожизроқ жониворларни, паррандаларни қандай таъқиб қилишини кўпчилик билади. У ҳеч қачон ўлжасининг кетидан қувламайди, балки жониворнинг учиш, қочиш тезлигини ҳисобга олган ҳолда маълум масофада унга ташланади. Инсон бу қоидани техникага тадбиқ этган.

Ҳозирги вақтда бионик олимлар асосан қабул қилиш, қайта ишлаш, эслаб қолиш принциплари ва ахборотдан фойдаланиш устида тадқиқотлар олиб бормоқдалар. Бионик олимлар тирик организм асаб системасида ташқи таъсирларга қараб қандай ўзгаришлар юз бериши принципларини тушунишга уринмоқдалар. Инсон ва ҳайвонларнинг эслаб қолиш «механизмлари»ни текшириш устида катта ишлар олиб борилмоқда.

Инсон ақл-заковатининг қудрати билан яратилган ЭҲМлар жуда яхши хотира қурилмаларига эга. Бироқ, бу машиналардаги хотира блоклари ҳозирги замон техникаси ва ҳаёт талабларига тўла жавоб берётир. Шунинг учун ҳам бионика- механик системалар тузилишига алоқадор бўлган кенг доирадаги масалалар билан ҳам шуғулланмоқда. Инженерларимиз қушлар, балиқлар ва денгиз ҳайвонларининг сузиш ва учиш биомеханикасини ўрганиб, янги принципда ишловчи, сузувчи ва учувчи аппаратлар яратмоқдалар.

Ҳозирги вақтда жуда кўп кўринишдаги нейронлар схемаси бунёд қилинган, яъни инсон ва ҳайвонлар бош мияси ташкил топган асаб тўқималари схемаси ўрганилган. Булар ичида асаб тўқималарининг электрон, оптик ва электрокимёвий ўхшашлари ҳам бор. Илмий тадқиқотлар асосида билиб (таниб) олиш системаларини ишлаб чиқишга алоҳида эътибор берилмоқда. Бундай системалар бир ёки бир неча сезги органлар ишини моделлаштириб ахборотни қабул қилиш, ҳатто берилган ахборот ёки таъсирнинг қайси бир категориясига оид эканини белгилашгача қодирдир.

Ватанимизда ишлаб чиқилган билиб олиш системаси сунъий йўлдошлар ёрдамида олинган расмларни аниқлашда фойдаланилмоқда. Бу эса, ўз навбатида, кишиларнинг қимматли вақтини тежаб, мураккаб меҳнатдан халос этади.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, фан-техника олдида турган масалаларни ҳал этиш учун, биринчидан, ташқаридан келиб тушувчи информацияни классификация қила оладиган, иккинчидан, информацияни қайта ишлаш программасини «мустақил» ишлаб чиқара оладиган, бу программалар самарадорлигини охирги олинган натижаларга асосланган ҳолда баҳолай биладиган оптимал программаларни ўзининг кейинги фаолиятида фойдаланиш учун эслаб қола оладиган машиналар яратиш зарур.

СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасида: «Катализ, химиявий технология, биотехниканинг, шунингдек янги конструкцион материаллар яратилишининг илмий асослари ишлаб чиқилсин», дейилган. Олимларимиз бионикани чуқур ўрганиб технологик жараённи бошқаришга оид ҳал этилмаган муаммоларни ечиб берадиган янгидан-янги аппаратлар, мосламалар ва ихтироларни яратадилар деб умид билдирамиз.

Н. МЎМИНОВ,
техника фанлари доктори.

Адабиёт ва санъат

• Санъатимиз жонкуярлари

ЖЎШҚИН КУЙЛАР СИЛСИЛАСИ

Бугунги кунга келиб ўзбек совет музикасида унинг улкан меросини ўрганиш соҳасида катта ютуқлар қўлга киритилди. Ўзбек халқ музика фольклорининг бой ва ранг-баранг мероси музика маданиятимизнинг ривожланиши ва ўрганилишида асосий тарихий манба сифатида фойдаланилмоқда. Максим Горький ибораси билан айтганда халқ оғзаки ижодини билмасдан туриб меҳнаткаш халқ оммасининг ҳақиқий тарихини ҳам англаш мумкин эмаслиги янада ёрқин тус олди. Шу жиҳатдан Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясининг доценти, СССР Композиторлар союзининг аъзоси композитор Тўлқин Қурбоновнинг сўнгги йиллар ичида яратган қатор музика асарлари диққатга сазовордир. Композитор, айниқса ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестрларига мурожаат этиб халқ куйларининг анъаналарига содиқ ҳолда жўшқин, ҳароратли куй ва қўшиқлар ёзди. Жумладан «Чоргоҳ», «Кўз ёшлар» сингари куй ва қўшиқлар устидаги изланишларида миллий бадиий фикрлашнинг драматургик ривож топганлиги ҳамда халқ анъаналарини мукаммал эъзозлаш тобора сезилди. Шуни ҳам айтиш лозимки ўзбек совет композиторларидан Сайфи Жалил, Дилором Сайдаминова, Улуғбек Мусаев, Рустам Абдуллаев, Мирсодиқ Тожиев, Мирхалил Маҳмудов сингари композиторларнинг янги асарларида замонавий услуб кенг фойдаланилди. Истеъдодли бастакор Тўлқин Қурбонов асарига назар ташласак Тошкентнинг 2000 йиллигига аталган «Қўшчинор» рапсодиясида куйнинг гармоник оқими миллий услуб тароналарида юксак дидда ифодаланган. Композиторнинг «Ўқитувчи» деб номланган поэмаси эса атоқли музика мураббийси Б. Надеждин хотирасига бағишланган. Бу асарда санъаткор хилма-хил кайфият яратувчи курашдан иборат бўлган ҳаётни акс эттиради. Композитор бу асарида мураккаб инсон психологиясини, киши ички дунёсини янада нозикроқ ифода этишга уринади.

Маълумки, замонавий ўзбек санъати диалектик равишда ривожланиб, янги замонавий услуб шаклланмоқда. Масалан, Тўлқин Қурбоновнинг заҳматкаш тожик адиби Садриддин Айнийга аталган музика асари «Эски мактаб» ҳаётини маҳорат билан акс эттиради ва асарда янгича услублар қўлланилади. Композиторнинг «Юбилей» увертюрасида эса мамлакатимизнинг олтмиш йилда қўлга киритган ютуқлари илҳом билан тўлиб-тошиб тараннум этилади. Асарда композитор Ўзбекистон ССР Гимнига мурожаат қилиб ўзгача характерда мусиқий бўёқлар беради.

Коммунистик партиямизнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасида олға сурилган кўрсатмалар адабиёт ва санъат аҳли зиммасига ҳам шарафли вазифалар юклади. Ёзувчи ва рассомлар, шунингдек композиторларнинг асарларида халқнинг ҳис-туйғуларини, эзгу орзу ва умидларини, иродасини ифодаловчи, янада кенг гуманистик ғояларга бой асарлар яратишга даъват этди. Т. Қурбоновдек жонкуяр санъаткорлар бу вазифани шараф билан уддалайди, деб ўйлаймиз.

Ҳ. ИБРОҲИМОВ.

• Пойтахтимиз музейларида

Адабий меросимиз хазинаси

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат адабиёт музейи омма ўртасида бой адабий меросимизни тарғиб ва ташвиқ қилиш, адабий ва маданий ёдгорликларни тўплаш, уни келажак авлодларга етказишдек муқаддас ишга даъват этилган.

Музейда ўзбек адабиётининг равнақи, XV асрдан ҳозирги кунимизгача даврма-давр кўрсатиб берилган. Экспозицияларда шоир ва адибларга тааллуқли тарихий ҳужжатлар, шахсий буюмлар, фотосуратлар, қўлёзмалар, уларга ишланган миниатюра санъатининг ноёб намуналари, рассомларимиз чизган қимматли суратлар бор.

Кейинги пайтларда музей ходимлари томонидан доҳиймиз В. И. Ленинга бағишланган махсус кўргазма ташкил этилди. Бу ерда В. И. Лениннинг адабиёт тўғрисидаги ғоятда қимматли фикрлари конкрет экспонатларда намойиш этилган.

Экспозицияда китобларга кенг ўрин ажратилган. Витриналарда доҳийнинг «Маданият ва санъат тўғрисида», «Идеология иши тўғрисида», «Ёшлар союзининг вазифалари» номли асарлари ва улардан олинган адабиёт ва санъатга оид матнли материаллар ҳам қўйилган.

Айниқса, В. И. Лениннинг 1920 йил 7 сентябрда Туркистон ўлкасида биринчи университет ташкил этиш ҳақидаги Декретнинг нусхаси, К. Яшиннинг «Йўлчи юлдуз» драмасига ишланган иллюстрациялар кўргазмани янада жонлантирган.

Музейда мўъжазгина мемориал хона ташкил этилди. Бу экспозиция музейнинг ташкилотчиларидан бири, Беруний мукофотининг лауреати, республикада хизмат кўрсатган фан арбоби, филология фанлари доктори, профессор Ҳамид Сулаймоновнинг ёрқин хотирасига бағишланган.

Хонанинг марказида Ўзбекистон ССР халқ рассоми А. Абдуллаев чизган «Профессор Ҳамид Сулаймонов» портрети турибди. Портретдаги Ҳ. Сулаймонов сиймосида етук олим, меҳнатсевар, ўз идеаллари йўлида матонатли ва мустаҳкам иродали инсон образини кўрамиз.

Олим чет элларда экспедицияда бўлган пайтларда кўплаб дўстлар орттирди. Шунда хотира учун суратларга тушди. Суратларда Ҳ. Сулаймоновнинг Британия музейининг эстамп (миниатюра) бўлими бошлиғи Сер Базель Грей, қўлёзмалар бўлими бошлиғи Глен Меридид — Оуэнс, Париж миллий кутубхонасининг қўлёзмалар фонди мудири Модам Гениярлар билан биргаликда тушган онлари мангуликка муҳрланган.

Витриналарда олимнинг жиддий изланишлари самараси бўлган «Алишер Навоий», «Алишер Навоий достонларига ишланган миниатюралар» ва бошқа номдаги альбомлар намойиш этилганки, бу материаллар китоб мухлисларида катта қизиқиш уйғотмоқда.

Халқ оғзаки ижодига бағишланган янги экспозиция бир неча бўлимдан иборат. Залларда халқ достонлари асосида яратилган кўплаб тасвирий санъат жанрлари билан бирга, халқ бахшиларининг ҳам портрет ва суратлари, шахсий буюмлари, ҳужжатлар, турли бадиий безаклар жой олган.

Экспозиция нинг «Халқ бахшилари», «Ўзбек халқ эртаклари», «Аския», «Халқ қўшиқлари», «Фольклоршунос олимлар» деб номланган бўлимлари ҳам материалларга бой. Айниқса, рассом З. Иноғомовнинг «Бахши достон куйламоқда» номли портретида мафтункор баҳор фаслидаги дала пейзажи моҳирона акс эттирилган. Табиат манзараси фонида инсон ва ҳайвонот дунёси образлари талқин этилган. Рассом достон куйлаш анъаналарининг жонли жараёнини ёрқин бўёқларда ишонарли чиқара олган.

Музей залларидан бири янги санъат асари билан бойиди. Гениал шоир, ўзбек адабий тилининг асосчиси Алишер Навоий сиймоси тасвирланган бу композициянинг муаллифлари — СССР Давлат мукофотининг лауреати, профессор Чингиз Аҳмаров ҳамда Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, таниқли ҳайкалтарош Аҳмаджон Шоймуродовдир. Шамотдан ишланган бу монументал барельеф композиция ўзининг оригиналлиги билан кўпчиликка манзур бўлмоқда.

Музей коллективи ҳозир болалар адабиёти экспозициясини яратишдек масъулиятли вазифа устида иш олиб бормоқда. Музей коллективи партиямизнинг адабиёт ва санъат ҳақидаги кўрсатмаларини, шунингдек, умумсовет адабиётининг янги ютуқларини халқ ўртасида тарғиб қилишда бундан буён ҳам ташаббус кўрсатаверади.

Баҳодир ВАЛИЕВ,
Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат адабиёт музейининг ходими.

МОЛДАВИЯ ССР. «Жок» Давлат академик халқ рақс ансамбли ташкил этилганига қирқ йил бўлди. Шу вақт мобайнида ансамбль иштирокчилари қарийб 13 миллион томошабинга ўз талантларини намойиш этишди. Бир қатор чет элларда ўз санъатини намойиш этган халқ ансамбли қатнашчиларини томошабинлар доимо илиқ кутиб олишган. Бугунги кунда ансамбль репертуаридан фақатгина Молдавия қўшиқ ва рақсларигина ўрин олмай, бир қатор жаҳон халқлари дурдонасининг энг яхши намуналари ўрин олган.

СУРАТДА: «Кэлушарий» Молдавия мавсумий рақси ижро этилмоқда.

ТАСС фотохроникаси.

• Мактаб: ислоҳот одимлари

БОЛАЛАР БОҒЧАСИДАГИ КИЧКИНТОЙ... ВА КОМПЬЮТЕР

Тошкентдаги 74-болалар боғчасига қатнаётган кичкинтойлар информатика «Алифбе»сини ўрганмоқдалар. Тажриба тарзида тузилган группада педагог ва мураббийларга электрон ҳисоблаш машинаси ёрдамга келди. Боғчада республикада биринчи бўлиб болалар янги программа асосида ўргатилмоқда. Ушбу программани Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг олимлари ишлаб чиқдилар.

6 ёшли қизалоқ Амина Ғаффарова компьютер билан «тил топиб» олди. Математика Амина учун қизиқарли ўйиндай гап: агар у берган жавоб тўғри бўлса, лампочка ёниб кетади. Шу тариқа электроника болаларда математикага қизиқиш уйғотмоқда. Уларга компьютер «Алифбе»сини ўргатмоқда. Бўлажак ўқувчилар учун бунинг нима кароматн бор, деган савол туғилиши табиий. Ҳалиги тажриба тарзда тузилган группада тарбияланиб, мактабга борган болалар аъло ва яхши баҳоларга ўқишмоқда. Улар дарсларни тез илғаб олмоқдалар. Бола бошидан деганларидек, қобилиятлари тезроқ рўёбга чиқмоқда. Бу йилдан бошлаб врачлар, муаллимлар, социологлар ва психологларнинг янги тавсиялари асосида Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги 6 ёшли болаларни ўқитиш программасини такомиллаштириш йўлини тутмоқда. Масалан, тажриба тарзидаги группалар тузилаётганида ҳар бир бола врач қаровидан ўтади. Бунда унинг соғлиғи синчиклаб текширилади.

Ҳозир янги программа республикамиздаги 20 та болалар боғчасида жорий этилди.

Л. СТРУННИКОВА,
ЎзТАГ мухбири.

ШЕЪРИЯТ ОҚШОМИ

ЭЗГУЛИКДИР ОЛИЙ ҲИКМАТИМ

Қатра ёшман,
Дунё кўзида,
Қатра ёшдир —
Дунёга кўзгу.
Эски жаҳон —
Онам юзида
Мен — аламман
шодлигу орзу.
Қатра ёшман,
Ниятим холис,
Ташвиш билан ёниқ
юрагим.
Армонларим
билмайди нолиш,
Кўз ёшингни,
Она, асрагин.
Мен яралдим
Қатра ёш бўлиб,
Суғурай деб,
Дунё ҳасратин.
Мен яралдим
Ёш тўкиб,
Кулиб,
Эзгуликдир,
Олий ҳикматим.
Дардли дунё,
Заҳматкаш она,
Майли ўтай
киприкда яшаб,
Меҳрим тутиб
Бўлай парвона,
Бошинг узра
қуёшдек яшнаб.

ГРЕНАДА...

Портлаб янградинг яна,
Парвозга отилдинг кўкларда ёниб.
Ярадор ҳайқириқ, нидо, пўртана
Йиқилиб ўртаган сенини, жонини...
Қўшиқ деб билардим, сени, зўр
исён,
Бўронга айланган шиддат, туғ,
қанот.
Тунда ўқ отдилар — қуласанг
бешон,
Йўқ, порлаб уфққа сочдинг
нур—ҳаёт.
Қайда дор, кин, фитна хуруж
бошласа,
Одамлар қалбини ғам, шубҳа,
танглиғ —
Офтобнинг кўзини чанглар ёпласа,
Сен шунда пайдосан — Қақнус
қуш янглиғ.
Гренада— ўтлиғ юрак экансан,
Эрк отлиғ кўксимдай юксак
экансан.

***

Тонгнинг суратини чизмоқ бўлсам
сал;
Файзулла Хўжалар нафаси елиб
Усмон Носирларнинг шеърларин
тугал
Ўқий бошлар Аброр Ҳидоят бўлиб.

Шундай кириб келар кўксимга
Ватан;
Армони, замони, дармони ёниб,
Қувончи, қайғуси, хитоби билан,
Тўлғаниб, тўлғаниб, қалбдай
тўлғаниб.

Шундай порлай бошлар ҳақ
осмонида;
Меҳрини, қаҳрини, заҳрини тўкиб,
Наврўзи, иссиғи, куз хирмонида,
Энтикиб, энтикиб, қалбдай энтикиб,
Асли ҳақиқатни ҳайқира олган
Юракнинг шаклида экан-ку Ватан.

Абдулҳай НОСИРОВ.

● **Абдулҳай Носиров** 1946 йилда Тошкентда туғилган. В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг филология факультетини туғаллаган. «Пиллапоялар», «Ирмоқчалар», «Кўзгу» каби шеърий тўпламлар муаллифи. СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси. Ҳозир Ўзбекистон радиосида ишлайди.

• Китоблар оламида

ИЗОҲЛИ ЛУҒАТ

Таниқли тилшунос олим А. Ҳожиев ўзбек луғатшунослигини ривожлантиришга ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшиб келмоқда. Унинг терминлар бўйича олиб борган тадқиқотлари изоҳли луғатлар яратиши учун бой манба бўлиб хизмат қилди.

Толмас тадқиқотчи бундан беш йил муқаддам тилшунос Л. Решетова билан биргаликда «Ўзбек тили грамматик терминларининг қисқача изоҳли луғати»ни босмага тайёрлаган эди. У грамматик терминлар маъносини изоҳловчи луғат сифатида кўпчиликнинг эътиборини ўзига тортди.

Олим лингвистик терминлар бўйича ҳам жиддий кузатишлар олиб бориб, бу соҳада янги мукаммал луғат яратишга ҳам муяссар бўлди. Ўзбек тилшунослиги учун янгилик бўлиб ҳисобланган мазкур иш «Лингвистик терминларнинг изоҳли луғати» деб номланди. «Ўқитувчи» нашриётида яқинда чоп этилган ушбу йирик тадқиқот ўзбек луғатшунослигига муносиб ижодий ҳисса бўлиб қўшилди.

А. АЛИЕВ.

• Келинг, бир кулишайлик

БИР ШИНГИЛ ТАБАССУМ

Врач хотинининг саломатлигини суриштираётган кишига деди:

—Хотинингиз ҳар нарсага асабийлашавериши сизни сира ташвишга солмасин, у шу касаллик билан бемалол юз йил яшаши мумкин.

Унга жавобан эр таажжубланиб деди:

— Ие, унда мен-чи, доктор, мен!

***

Бир киши қадрдон дўстларидан бирига илтимос қилди:

— Дўстим, менга юз сўм қарз бериб туролмайсанми!

— Йўқ, беролмайман, —деди дўсти қатъий.

— Бўпти! Буни мен сенга вақти келганда жуда боплаб эслатиб қўяман. Ўшанда қарз бермаганингга пушаймон бўласан!

— Ана кўрдингми! Агар мен қарз берганимда сен мени дарров унутиб юборган бўлардинг!..

***

Имтиҳон олаётган профессор студентга деди:

— Айтингчи ўртоқ Ботиров, имтиҳон деб нимага айтилади ўзи!

— Имтиҳон бу, икки ақлли одамнинг ўзаро суҳбати, — деб жавоб берди студент.

— Хўш агар ўшалардан бири ақлсиз бўлсачи!— яна саволга тутди профессор.

— Унда иккинчиси стипендиясиз қолади-да! — деб жавоб берди студент ҳам бўш келмай.

Тўпловчи: **А. БУЗРУКОВ.**

● ФАРЗАНДЛАРИНГИЗ УЧУН

ЛЕНИН БОБОМ ЮЗЛАРИ

Чарақлагай минг
офтоб
Ленин бобом юзида.
Жам бўлгандир
минг китоб
Бобом ҳар бир сўзида.
Бобом кўкси азм тоғ,
Меҳри дарё, минг
булоқ.
Барпо бўлмиш
гулшан-боғ
Босган ҳар бир изида.
Қўйган учун бобом
қўл, —
Бўлди бўстон
Мирзачўл.
Меҳри тушиб ўсди гул
Ҳатто, шимол музида!
Бобом—халқлар
қудрати,
Ҳар хонада сувратн.
Чексиз бобом ҳурмати
Бутун дунё юзида!
Ленин дея, қаранглар,
Бахши созин
таранглар,
Бобом мадҳи
жаранглар
Ёдгор бахши созида!

ТЎРТ ЎРТОҚ

Бордир менда тўрт
ўртоқ,
Тўртови ҳам зўр
ўртоқ.
Айтсам улар номини:
Қуёш, ҳаво, сув,
тупроқ.
Улар зебо, энг гўзал,
Ўта зукко, энг ўзар.
Табиатни зап безар;
Қуёш, ҳаво, сув,
тупроқ.
Улар борки, ҳеч маҳал,
Билмас таним
дард-касал.
Ҳаётимга кўрк-сайқал:
Қуёш, ҳаво, сув,
тупроқ.
Улар менинг ҳамроҳим,
Куч-қувватим,
чиройим.
Бор бўлсинлар ҳар
доим:
Қуёш, ҳаво, сув,
тупроқ!

Ёдгор бахши
ИСҲОҚОВ.

• Санъат хабарлари

ЎҚИТУВЧИЛАР ЛЕКЦИЯЛАР ТИНГЛАШДИ

Тошкент область ўқитувчилар малакасини ошириш институти ўн йилдан бери Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейи билан ҳамкорлик қилиб келмоқда. Институтнинг педагог-раҳбарларидан бири Худойберган Мадалиев бошчилигида расм ва чизмачилик ўқитувчилари ҳар йили музейга келиб, санъат ҳақида бир неча лекциялар тинглашиб, музей хазинаси билан танишишлари келажак авлод учун фақат ижобий самара бераётир.

Санъат сирларини пухта билиш мақсадида музейга келган мураббийлар ўндан ортиқ мавзуда лекция тинглаб, экскурсоводлар етакчилигида музей экспонатларини томоша қилишди. Лекциялардан сўнг область районларидан келган ўқитувчилар санъатга оид кинофильмларни алоҳида завқ ва эътибор билан кўрдилар.

ЭКСПОЗИЦИЯ НАМОЙИШ ЭТИЛМОҚДА

Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейида республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби Рўзи Чориев асарларидан ташкил топган экспозиция намойиш этилмоқда. Истеъдодли рассомнинг турли йилларда яратган портрет, манзара, ғоявий мазмунга эга бўлган полотнолари Ўзбекистон тасвирий санъати бўлими залларидан бирида намойиш этилаётир. Ўзи ёқтирган рангларда акс этаётган «Икром Акбаров», «Беруний», «А. Пугаченкова», «Келин», «Сурхондарё оҳанглари» каби ўндан ортиқ асарлар унинг мухлисларини қувонтирмоқда.

М. АҲМЕДОВ.

• Ҳаваскорларнинг машқларини ўқиб

Икки шеърга бир тилак

Атоқли адиб Абдулла Қаҳҳор «Шеър — бир мўъжиза. Унинг мўъжизалик сирларидан хабардор бўлиш, бу сирларни жиловлаш ҳар кимга ҳам муяссар бўлавермайди. Бунга эришиш учун зеҳн, сабр ва меҳнатдан бошқа яна нимадир керак», деган экан.

Ўша нимадир бу — истеъдод.

Бизда ҳаваскор ашулачи, ҳаваскор шоир, ҳаваскор рассом деган иборалар бор. Яъни соҳаси бошқа ижодкорлар. Улар беҳисоб, бироқ уларнинг ичида ялт этиб кўзга ташланадиган асарлар ёзганлари ҳам йўқ эмас. Бу албатта қувончли ҳол. Ўзбек эстрадасининг юлдузи бўлган Ўзбекистон ССР халқ артисти Ботир Зокировнинг айрим ҳикоялари кўпчиликка манзур эди. Айни кунда бизга шеърларини йўллаб турган оддий ўқитувчи Қўчқор Тешабоевнинг ҳам диққатни тортадиган бадиий машқлари бор. Хуллас, ҳаваскор ижодкорлар хусусида жиддий мақолалар ёзиш керак ва у фақат обзордан иборат бўлиб қолмаслиги лозим. Лекин ҳаваскорлар орасида ҳам ҳаваскор бор. Яъни шеър ёзишни шунчаки кўнгилхушлик деб ўйлайдиганлар ҳам бор.

Тошкентлик ҳаваскор шоир Р. Искандаров «Шаҳрим қизлари» деган шеърини нима мақсадда ёзганлиги сарлавҳасидан маълум. Мавзу яхши. Бу ҳақда баркамол шеърлар ҳам оз эмас. Лекин шеър ёзиш бу ихтиёрий нарса. Агар ўқувчини тўлқинлантириш, ҳаяжонга солиш қўлидан келса истаган киши шеър ёзсин, марҳамат. Ушбу шеър эса қуйидагича бошланган:

Куйлайман юракдан
Сайёраларни,
Тошкентим қизлари
Дилдораларни.
Донохон, Барнохон,
Диёраларни,
Оксана, Роксана,
Гулнораларни...

Ҳурматли ўқувчи мени кечирсин. Шеърнинг буёғини ёзмадим. Бунга зарурият йўқ деб ўйладим. Чунки шеър шу тахлит давом этиб кейинги тўртликларда яна ўн бир қизнинг исми санаб ўтилган, холос. Исмлар бир-биридан чиройли, бироқ шеърнинг ўзи йўқ, қуруқ риторика.

Яна бир ҳаваскор шоир Ч. Раҳматуллаев шеърини ўқиймиз.

Кел созим мавжланиб
бирга куйлайлик,
Меҳмон бўлиб доим
Тошкентга келайлик...

«Шеър» шу тарзда давом этаверади. Охирида қўли гул пазандаларнинг турли хил овқат пиширишгани мақталиб хулоса қилинади.

Айрим ҳаваскорлар редакцияга шеър йўллай туриб нега Сўзнинг масъулияти ҳақида ўйлашмасикин? Ахир шеър бошқа, ҳавас бошқа эмасми?..

Ҳаваскор қурувчи йўқ.
Ҳаваскор шифокор
йўқ:
Ҳаваскор ишчи йўқ.
Ҳаваскор ижодкор ҳам
йўқ.

Шундай ибора бор холос. Шундай экан шеър ёзишдан аввал автор масъулиятини унутмаслик лозим.

Яхши шеърларга эса редакция ҳар доим мунтазир.

М. ЮСУПОВ.

НАБОТОТ АЖОЙИБОТЛАРИ

Табиатнинг табиати қизиқ. Дарҳақиқат, бутун тириклик учун гўзаллик ярата биладиган, уни тўйдирадиган, кийинтирадиган, гўша берадиган, ҳавосини поклаб турадиган наботот олами табиат эҳсонидир. Қарангки, наботот оламининг ўзида ҳам бир жаҳон ажойиботлар бор. Қуйида ана шулар билан танишасиз.

ОБ-ҲАВОНИ БИЛДИРАДИГАН ДАРАХТ

Хитойнинг жанубий вилоятида ажойиб бир дарахт ўсади. Маҳаллий аҳоли бу дарахтнинг «афти-ангорига» қараб об-ҳавонинг қандай бўлишини олдиндан билишлари мумкин. Об-ҳавонинг авзойини, ёғингарчилик бўлишини башорат қила биладиган дарахтга бир назар ташласангиз бас, олдиндан тараддудингизни кўраверасиз. Ажабтовур ўсимлик ёғингарчиликдан уч кун олдин ўзининг қулф уриб турган яшил баргларини қип-қизил, алвонсифат рангда бўяйди.

«Бауэрн-эхо» газетаси мазкур барометр-дарахтнинг 150 ёшга «қадам» қўйганини айтса-да, унинг номини пинҳон тутишга ҳаракат қилган.

ОСМОН УСТУНИ

Дунёда энг узун—найнов дарахт мамонт дарахти—гигант секвоя ҳисобланади. Унинг бўйи ер сатҳидан 120 метргача боради, асос қисмининг гардиши 13 метр келади. Мамонт дарахтининг бири тагидан ўтган тоннель-йўлакдан бемалол енгил автомобиллар қатнамоқда. Мазкур забардаст дарахт умри боқийлиги билан ҳам ажралиб туради. У тўрт минг йил давомида ўз қаддини намойиш қилиб туриши мумкин.

М. НАБИЕВ.

ТОШКЕНТНИНГ СПОРТ МАЙДОНЛАРИДА

● Спорт—тинчлик элчиси

ДЎСТЛИК БАҲСИ

«Текстильшчик» стадионида қизиқарли футбол учрашуви бўлиб ўтди. Майдон эгалари «Текстильшчик» клубининг ветеранлари Қишлоқ хўжалиги институтида таҳсил олаётган чет эллик студентлар командаси билан беллашишди.

Бу матчда меҳмонлар сафида ўн икки мамлакат вакиллари ўйнади. Спортчилар майдонда чиройли ўйин кўрсатишди. Айниқса, меҳмонлар ранг-баранг ҳужум уюштириб ишқибозлар олқишига сазовор бўлдилар. Аммо уни якунлашда аниқ ҳаракат қилиша олишмади. Тўқимачилар эса берилган имкониятдан муваффақиятли фойдаланишди ва 3:2 ҳисобида ғалаба қозондилар.

Тошкент қишлоқ хўжалиги институтида таълим олаётган чет эллик студентлар республикамиз пойтахтининг бошқа коллективлари билан ҳам мусобақалашишни режалаштирганлар.

Бу ҳақда команда капитани анголалик Антонио Сазиньо шундай ҳикоя қилади.

— Биз институтимиз проректори, доцент Г. Г. Ярославцев ва жисмоний тарбия кафедраси мудири Т. М. Ерофеевалардан бизга кўрсатаётган ғамхўрликлари учун беҳад миннатдормиз. Биз келажакда қишлоқ хўжалиги мутахассислари бўламиз. Лекин спортсиз ҳаётни тасаввур қилиш жуда қийин. Шу боисдан ҳам бугунги кунда айниқса ёшлар спорт билан мунтазам шуғулланишмоқда. Бизнинг институтда ҳам студентларнинг жисмоний баркамоллиги, уларнинг саломатликлари ҳақида доимо ғамхўрлик қилишади. Институтимизда спартакиада, факультетларнинг ўзида эса оммавий мусобақалар жуда кўп ўтказилади. Бу тадбирларда 42 мамлакатдан келган 420 чет эллик студентлар ўзларининг ўзбек дўстлари билан фаол қатнашмоқдалар. Шунингдек таниқли спортчилар ва ветеранлар билан учрашувлар ҳам ўтказилиб турилади. Чунончи врач С. Борзенко, Олимпиада чемпионлари В. Дуюнова, Э. Шагаев, Л. Павлова билан бўлган учрашувлар бизда катта таассурот қолдирди.

Бизнинг энг яхши кўрган спорт туримиз эса футболдир. Командамиз Тошкент шаҳрининг корхона, муассаса ва заводларнинг турли командалари билан учрашувлар ўтказмоқда. Бу учрашувлар сўзсиз ҳар икки томонга фойдалидир. Бундай мусобақаларга тайёргарлик кўришда бизга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тренер Г. В. Ермаков катта ёрдам бермоқда.

М. ЗАЛЬЦБЕРГ.

● Шаҳар футбол мавсумининг якунига доир

Муносиб ўринбосарлар тайёрлайлик

Тошкентда футбол бўйича шаҳар клублари чемпионати якунланди. Бу чемпионатда ҳар бир клуб командалари беш ёш тоифасида қатнашди. Бундан ташқари мусобақага тажриба тариқасида икки—кичик ёш тоифасидаги командалар билан бирга футбол мактабларининг иккинчи составларини ҳам жалб этиш қарор қилинган эди. Очиғини айтиш керакки, тажриба муваффақиятли ўтди. Шу билан бирга у бутун мавсум давомида 900 га яқин ёш физкультурачиларни мусобақаларда мунтазам иштирок этишини таъминлади.

Тошкентдаги Билимлар уйида совриндор-командаларга тантанали равишда мукофотлар ва дипломлар топширилди. Шаҳар футбол федерацияси томонидан таклиф қилинган ветеран-пахтакорчилар Н. Бойжонов, С. Арутюнов, С. Стадник, В. Кечинов, В. Солохо, С. Доценко, А. Иванковлар бу кечада иштирок этдилар. Шаҳримизнинг футбол мухлислари жамул-жам бўлган бу кечада ветеранлар ишқибозларнинг саволларига жавоб беришди ва ўзларининг истакларини билдиришди.

Чемпионат якунлари қандай бўлди? Тўрт йиллик танаффусдан кейин шаҳар чемпиони унвонини «Старт» (болалар ўсмирлар спорт мактаби директори А. Иванов) футболчилари яна қўлга киритишди. Бу В. П. Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси физкультурачиларининг катта муваффақиятидир. Чунки мавсум бошида уларнинг бундай ютуққа эришишига мухлисларда ишонч ҳам қолмаганди. Бунинг устига команда кейинги йилларда шаҳар чемпионатида ўзларининг яхши ўйинларини кўрсата олишмаганди. Мухлислар яна клуб командасининг бир маромдаги ўйинни кўриб қувондилар. Бу эса бирлашмада футболга, тренерлар ишига бўлган эътиборнинг кучайганини яққол ифодасидир.

Иккинчи ўринни ёш пахтакорчилар эгаллашди. Бу йил мактабни «Пахтакор» командасининг собиқ ўйинчиси Б. Абдураимов бошқармоқда. Биз истеъдодли футболчи етакчилигида клуб футболчиларининг келажакда яхши ўйинчилар бўлиб етишишига ишонамиз.

Учинчи ўринни Титов номидаги мактаб-интернат футболчилари қўлга киритишди. Кейинги йилларда интернат тренерларига бу ерда кичик ёшдаги футболчиларга эътибор сустлиги ўринли таъна қилинар эди. Мана ниҳоят уларга бўлган эътибор ўзгарди ва натижаси ҳам ёмон бўлмади. Улар совринли учинчи ўринни эгаллашди.

Бу ерда турнирнинг омадсизи—олий лигадаги ўз ўрнини «Текстильшчик» командасига бўшатиб бераётган «Средазкабель» бирлашмаси клубининг бундан кейинги фаолияти ҳақида жиддий ўйлаш лозим. Ўзининг ибратли футбол анъаналарига ва яхши спорт базасига эга бўла туриб бундай натижа кўрсатиши ачинарлидир. Бирлашмада тренерларнинг иши устида, футболчиларнинг интизомига бўлган назорат пасайиб кетганга ўхшайди.

Сўнгги беш йил мобайнида Тошкент физкультура коллективлари ва спорт клубларида мастерлар ҳамда республика терма командаси учун 117 ўйинчи тайёрланди. Улардан йигирма бир футболчи «Пахтакор» командасида ўз кучини синаб кўрди ва айни пайтда шу командада ўйнашмоқда. Бу рақам оз эмас. Шунингдек, футбол бўйича шаҳарда ўтказилган мусобақалар қатнашчиларининг сони (қарийб тўрт мингга яқин) ҳам қониқарлидир. Аммо «Пахтакор» командаси бу мавсумни муваффақиятсиз ўтказди. Бундан тошкентлик тренерлар республикамизнинг бошқа областларидаги ҳамкасблари билан биргаликда тегишли хулоса чиқаришиб ўз ишларини, энг муҳим сифатларини яхшилашлари лозимдир.

Г. ЕРМАКОВ,
Тошкент шаҳар футбол Федерациясининг раиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тренер.

● Физкультура коллективларида

Футболчи куни

Футбол мавсуми ҳам ниҳоясига етди. Бу мавсумни тракторсозлар муваффақиятли якунладилар. Спортнинг бу энг оммавий тури шарафига «Трактор» стадионида биринчи марта «Футболчи куни» ўтказилди.

Байрам мавсумни тантанали якунлаш ва совринлар топшириш билан бошланди. 31-механика-йиғув цехи командаси заводнинг чемпиони деб эълон қилинди. Ҳакамлар ҳайъати энг яхши ўйинчиларни ҳам аниқлашди. Улар —дарвозабон —10-цех мастери П. Могильников, ҳимоячи—19-цех слесарь-йиғувчиси Н. Юсупов, ярим ҳимоячи —10-цех ишчиси В. Негуторов, ҳужумчи — 25-цех слесари В. Перницкий. Энг яхши жамоатчи судья деб 3-цех пайвандчиси А. Алимов тан олинди. «Трактор» командасининг тренерлари В. Леткин ва В. Бабанов шаҳар футбол федерациясининг эсдалик медаллари билан тақдирланишди. Республика футбол федерациясининг вакили «Трактор» командасини Ўзбекистон биринчилигида иккинчи ўринни эгаллаганлиги дипломи билан мукофотлади.

Сўнг спорт байрамининг асосий қисми бошланди. Дастлаб командалар ўзларининг кучларини енгил атлетика эстафеталарида синаб кўришди. Футбол майдони бўйлаб бўлган 50 метрли масофага югуришда 14-цех вакиллари барчадан тез маррага етиб келиб, энг яхши натижани кўрсатишди. Шундан кейин энг маҳоратли футболчи унвони учун конкурс ўтказилди. Бунда ёшлар биринчи бўлишди. Тўп билан ўйнашда, футбол майдонида аниқ ҳаракат қилишда ва дарвозага тўпни аниқ йўналтиришда 12 ёшли М. Сейаплаев ва С. Карийлар ўзларининг юксак маҳоратларини намойиш этишди.

Бу мусобақалардан кейин блиц-турнир бўлиб ўтди. Тенг ярмига бўлинган футбол майдонида командалар ҳар бир тайми 15 минутдан бўлган учрашувларда ўзаро куч синашдилар. Кескин кураш остида ўтган баҳсда финалга 16-кабина цехи ва 9-транспорт цехи командалари йўлланма олишди. Финал баҳсида 16-цех футболчилари ғалабани қўлга киритишди. Футбол байрамининг суперкубок учун бўлган мусобақаси мухлисларда катта қизиқиш уйғотди. Бу совринни қўлга киритиш учун майдонда завод чемпиони — 7-цех командаси ва заводнинг бу йилги Кубоги соҳиби 10-цех футболчилари ўзаро куч синашдилар. Кубок соҳиби бўлган спортчилар бу мусобақада зафар қучди. Улар яна бир соврин ҳамда спорт кийими билан тақдирландилар.

Спорт байрамининг сўнггида команда капитанлари мусобақа байроғини туширдилар. Лекин бу унча узоққа эмас. Ҳадемай, январь ойида ёпиқ залда мини-футбол бўйича завод биринчилиги бошланади. Эрта баҳорда эса завод Кубоги учун дастлабки баҳслар ўтказилади.

А. ВОРГУДЯЕВ.

СПОРТ КУНДАЛИГИ

АКРОБАТИКА

Омскда акробатика бўйича Сибирь ва Узоқ Шарқ Кубоги учун Бутуниттифоқ мусобақаси бўлиб ўтди. Ўзларининг маҳоратлари ва ранг-баранг программасини намойиш этишган Ўзбекистон спортчилари бу мусобақада муваффақиятли қатнашишди. Светлана Ғалимова, Галина Недайхлеб ва Ирина Фокеевалардан иборат ўзбек акробатчилари группа машқини бажаришда ғолиб чиқишди. Шунингдек, тўртлик баҳсида биринчи ўринни олган йигитларимиз ҳам уларнинг муваффақиятини такрорлашди. Улар — Йўлдош Вакилов, Февзи Аблаев, Георгий Каспарян ва Арсен Кандотян. Якка мусобақаларда тошкентлик акробат Гульфия Латипова энг юқори мукофотни қўлга киритди.

ШАХМАТ

Қирғизистон пойтахтида Англия, Болгария, Венгрия, Польша, Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи спортчилари иштирок этган йирик халқаро шахмат турнири якунланди. Бу турнирда иштирок этган тошкентлик халқаро гроссмейстер Георгий Аъзамов унчалик яхши натижа кўрсатмади. Сўнгги турда ҳамшаҳримиз фрунзелик Т. Иманалиев билан бўлган учрашувда дуранг ўйнади. Натижада у саккиз очко тўплаб 15 шахматчи иштирок этган бу турнирда еттинчи ўринни эгаллади. Москвалик халқаро гроссмейстер Сергей Макаричев 15 имкониятдан 10 очко жамғариб, турнир ғолиби бўлди.

Н. Островский номидаги пионерлар ва ўқувчилар саройида ўсмирлар ва қизлар ўртасида шахмат бўйича Ўзбекистон чемпионати бўлиб ўтди. 30 дан зиёд ёш шахматчилар иштирок этган чемпионатда тошкентлик шашкачилар ҳам муваффақиятли қатнашишди. Улар ўзларининг чиройли ва қизиқарли комбинациялари билан мухлислар ҳамда мутахассисларнинг олқишига сазовор бўлишди.

СУРАТДА: чемпионат қатнашчиси — тошкентлик мактаб ўқувчиси Ирина Хлиманова.

● Бу—қизиқ

МАҲОРАТ

Пловдивлик Радослав Николов антиқа рекорд ўрнатди. У футбол тўпини 3 соат 12 минут давомида бирор марта ҳам ерга туширмади. Шу вақт мобайнида у тўпни 18110 марта оёғи билан тепиб, боши билан урди. Шунингдек тўп билан стадион бўйлаб 17950 метр масофани босиб ўтди.

ПОЛДА ЁТМАСЛИГИ УЧУН

Дунёдаги энг новча баскетболчи (247 см)—Американинг «Вашингтон Буллетс» командасининг ўйинчиси Мануте Боледир. Асли суданлик, илгари чўпон бўлган 23 ёшли Боле тўпни саватга турган жойида, ҳатто оёғини кўтармасдан солиб қўяди. Аммо «юлдуз» Боленинг ўзига яраша ташвиши ҳам бор. Масалан, меҳмонхоналарда у ҳамиша полда ётади. Яқинда мухлислар уни ана шу ташвишдан халос этдилар. Улар Манутега бўйига мос каробат ва уни доимо ўзи билан олиб юриши учун уч ғилдиракли аравача совға қилишди.

Редактор
Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

ЯНГИ МАГАЗИН ЧОРЛАЙДИ

Яқинда «Қорақамиш» савдо комплекси қошида янги магазин эшиклари очилди.

Массив аҳолисининг узоғи яқин бўлди. Ёруғ ва кенг залда радио моллари, ўйинчоқлар ва идора ёзув ашёлари сотадиган секциялар жойлашган.

Магазиннинг ишлаш тартиби—соат 10.00 дан 20.00 гача.
Танаффус—соат 14 дан 15.00 гача.
Душанба—дам олиш куни.

«ТАШКУЛЬТТОРГ» (телефон 91-18-79).

ТЕЛЕВИЗОР АЪЛО КЎРСАТАДИ...

Агарда рангли телевизорингиз бўлиб, унинг тасвиридаги жозибаси хиралашиб қолган бўлса, ташвишланманг! Бунинг учун буюртма берсангиз, кўчма устахонанинг мутахассислари сизнинг телевизорингиз учун янги кинескоп ўрнатиб беришади. Юқори классли телемеханиклар бу мураккаб ишни бажаришади. Улар махсус приборлар ёрдамида телевизорни созлашади, профилактика қилишади, зарурати бўлса ремонт қилишади.

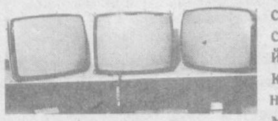

Кинескоп алмаштирилиб, ремонт ва созлаш ишлари туганидан кейин телевизор эгасига бажарилган ишлар юзасидан гарантия берилади. Ўн йил муддатдан ортиқ ишлаган кичик ҳажмли телевизорларнинг кинескоплари уйда алмаштириб берилмайди.

Хизматнинг бундай усули ҳозирда фақат Чилонзор ва Акмал Икромов районларининг аҳолисига кўрсатилмоқда.

Маълумотлар ва буюртмалар учун телефонлар: 77-27-05, 77-10-73.

Адрес: Тошкент шаҳри, Пионер кўчаси, 27-уй, 1-завод (11, 16-троллейбуслар, 3, 50, 54, 70э, 94э- автобуслар, 7, 9, 11-трамвайларнинг «Пионер» бекати).

ТОШКЕНТ ШАҲАР «ЗАНГОРИ ЭКРАН» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

ИССИҚ ТУТАДИ, ОСОН ЮВИЛАДИ

Ип-газлама ва каноп газламасидан тайёрланган **пододеяльниклар, чойшаблар, ғилофлар** кишини иссиқ тутади, осон ювилади. Саноат моллари магазинлари ва универмагларда оқ ва рангдор, гулли чойшаблар сотилмоқда. Баҳоси: пододеяльниклар 8 дан 13 сўмгача, чойшаблар 4 дан 7 сўмгача, ғилофлар 1 сўм 75 тийиндан 3 сўм 40 тийингача.

Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг бадиий буюмлар фабрикаларида кашта билан безакланган чойшаблар тайёрланмоқда.

«УЗМЕСТПРОМ» ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ (телефон 76-47-11).

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ (телефон 45-37-27).

ДИҚҚАТ: ЯНГИЛИК!
ҚИШДА ИСИТАДИ —ЁЗДА САЛҚИН ҲАВО БЕРАДИ

Боку шаҳридаги кондиционерлар корхонасида тайёрлаб чиқарилаётган янги маркали «БҚ-2000Т» МАИШИЙ КОНДИЦИОНЕРИ уй-жой ва хизмат хоналарини қиш фаслида иситади, ёзда эса салқин ҳаво билан мамнун этади.

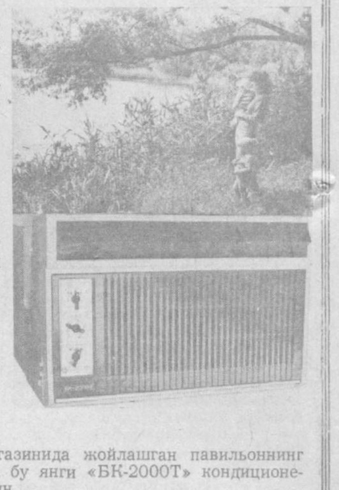

Бу кондиционер аввалги маркаларидан иссиқлик ҳосил қилиши билан ажралиб туради. Сиз иситиш даражасини ўз хоҳишингизга биноан созлашингиз ва автоматик тарзда созлаб туришингиз мумкин.

Баҳоси — 400 сўм.

Марказий универсал магазинида жойлашган павильоннинг «Маиший техника» салонида бу янги «БК-2000Т» кондиционерини сотиб олишингиз мумкин.

ЦУМ (телефон 56-77-91).

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги. (Телефон 45-37-27).

ТВ

душанба

9 ДЕКАБРЬ

● МТ I

17.10 Мактаб ўқувчиларига нон ҳақида.
17.40 «Арфа янграйди». Фильм-концерт.
17.50 Алкоголизмнинг зарари ҳақида ҳужжатли фильм.
18.10 Коряк «Мэнго» миллий рақс ансамблининг концерти.
18.45 «Жадаллаштириш». Фан-техника тараққиёти шароитларида инсон фактори.
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «Мовий филча». Мультфильм.
19.40 «Ҳар тўкисда бир айб». ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театри фильм-спектаклининг премьераси. А. Н. Островский пьесаси.
21.30 «Время».
22.05 «Ҳар тўкисда бир айб» фильм - спектаклининг давоми.
23.30 «Дунё воқеалари».

● МТ II

18.30 Янгиликлар.
18.50 «Инженерлик (Михайловск) қасри». Телефильм.
19.00 Ритмик гимнастика.
19.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!»
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 «Халқаро панорама».
21.30 «Время».
22.05 «Нима? Қаерда? Қачон?» Телевикторина.

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.15 «Ўқувчилар бригадасида».
18.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ёдимизда, қалбимизда ҳамиша» (рус.).
19.15 «Бор эканда, йўқ экан, асал ари бўлган экан». Мультфильм.
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Адабий альманах».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Созандалар ҳақида ҳикоялар». К. Комилов.
21.30 Москва. «Время».
22.05 КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартияси XXI съезди олдидан. ҚҚАССР ва республика областларининг телевизион фестивали. Экранда—Қорақалпоғистон.
Кўрсатув тугагач—Кўрсатувлар программаси

● ЎзТВ II

18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 «Балоғатга етмаганлар». Бадиий фильм.
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 Биология. Мендель қонунлари. Масалаларни ечиш.
20.30 «Ахборот».
20.50 Ўзбек совет адабиёти. Зулфия лирикаси (рус.).
21.30 МТ II

сешанба

10 ДЕКАБРЬ

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 А. Н. Островский. «Ҳар тўкисда бир айб». ССР Иттифоқи Давлат академик Малий театрининг фильм-спектакли.
12.50 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.15 «Совет кишиси учун». Ҳужжатли фильмлар: «Шахсий масалалар бўйича қабул», «Петро—Петербой».
15.55 «Буратино кўргазмаси».
16.25 «Стадион ҳамма учун».
16.55 «Воронежские девчата» куйлайди.
17.15 «Истеъдод». Театржурнал.
17.45 Тюмень область бадиий коллективлари ижро этади.
18.15 «Сиз яратган боғ».
18.45 «Шу куннинг почтаси».
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «Ғилдиракли эртак». Мультфильм.
19.50 «Московские новости» газетасининг соврини учун фигурали учиш бўйича халқаро турнир. Кўргазмали чиқишлар.
21.30 «Время».
22.05 «Қиш манзараси». Кинолавҳа.
22.15 КПСС XXVII СЪЕЗДИ ОЛДИДАН. ТОЖИКИСТОН ССР ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ.
23.30 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 «Гренландия тюлени». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Табиатшунослик. 2-синф. Қиш келди.
9.55 «Ростов финифти». Телефильм.
10.05, 14.40 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.55 «ОТКда янги типдаги бригадаларнинг самарадорлиги». Илмий-оммабоп фильм.
11.05 Ихтисослаштирилган ҳунар техника билим юртларининг ўқувчиларига. Эстетик тарбия. Рационализаторлик ва ихтирочилик.
11.35, 12.40 География. 6-синф. Антарктида.
12.05 «Шахмат мактаби».
13.10 А. С. Пушкин. «Дубровский». 5-синф.
14.10 «Ўтмиш билан учрашув». Владимир-Суздаль ери.
14.55 «Драматургия ва театр». Ҳозирги замон саҳнасида Улуғ Ватан уруши мавзуи.
16.10 Янгиликлар.

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.40 «Ҳамдўстлик». Тележурнал.
19.10 Композитор Е. Мартинов билан учрашувлар.
20.00 «Инсон ва қонун».
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 «... 16 ёшгача ва ундан катталар».
21.30 «Время».
22.05 «Синов муддати». Бадиий фильм.
23.40 «Заря Востока» газетасининг соврини учун гандбол бўйича халқаро турнир. Эркаклар. СССР—Польша терма командалари. Тбилисидан олиб кўрсатилади.

● ЎзТВ I

7.30 Ритмик гимнастика.
7.50 «Тонгги тароналар».
8.00 «Пионер телетайпи».
8.10 «Дилдан куйлаб, ўйна қувнаб». «Ғунча» вокал чолғу ансамбли.
8.30 «Ахборот».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдош» (рус.).
18.45 «Ҳамма дўмбалоқ ошиб», «Қувноқ карусель». Мультфильмлар.
19.10 «Бугун — Инсон ҳуқуқлари куни».
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Миллионлар ленинча университети». «Агросаноат комплекси истиқболлари».
20.15 «Дарахт кўкарганда». Телефильм.
20.30 «Ахборот».
20.50 Телевизион миниатюралар театри актёрларининг Тошкент «Миконд» заводи коллективи билан учрашуви.
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Чорвачилик — зарбдор фронт». Чорвадорлар учун кўрсатув ва концерт.
23.45 Кўрсатувлар программаси.

Тошкент шаҳар ҳунар-техника таълими бошқармаси ва 43-ҳунар-техника билим юрти коллективи билим юрти ўқитувчиси, Республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи, СССР ҳунар-техника таълими аълочиси Н. Н. Насриддиновга онаси

Зоҳида ҲАМДАМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 10/XII да **Тоҳир ва Зуҳра.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/XII да **Аризасига кўра.**

кино

10 ДЕКАБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«АЛВИДО, ҒЎР ЁШЛИГИМ» **Санъат саройи** (катта зал 11, 13, 15, 17, 19.00, телефонлар 44-21-34, 44-21-44, 44-21-74).

«МОСКВА КЎЗ ЁШЛАРИГА ИШОНМАЙДИ» — **Восток** (12, 15, 18, 21.00; телефон 91-14-61).

«ҚИШДА ПИШАР ОЛЧА» — **Санъат саройи** (катта зал, 12, 14, 16, 18.00); **Чайка** (11.30, 13.15, 15, 17, 19, 21.00; телефон 77-06-20).

«ТУРК ОҒАСИНИНГ ВАСИЯТИ» — **Москва** (тоқ соатларда, телефон 33-05-01), **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 66-15-75).

«АЛИБОБО ВА 40 ҚАРОҚЧИНИНГ САРГУЗАШТЛАРИ» — **Нукус** (11, 13.30, 16, 18.30, 20.30, телефон 46-70-69).

«КЕЛИБ АЙТГАНЛАРИМ» — **Қозоғистон** (тоқ соатларда, телефон 35-24-92), **Санъат саройи** (катта зал, 20.00).

«ТАЛВАСА» — **ВЛКСМ 30 йиллиги** (11, 14, 17, 20.00; телефон 33-44-52).

«КЕЛИНЛАР ШАҲРИ» — **Лисунов номли** (тоқ соатларда, телефон 96-34-02).

«ВОДИЛЛИК КЕЛИН» — **Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59).

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»)
—орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и Ташгорсовета.
(Газета бир йилда 300 марта чиқади).

БИЗНИНГ АДРЕС:
700047, ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар: секретариат — 33-57-02; бўлимлар: партия турмуши — 32-53-66; саноат — 33-08-74; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-55-39; Совет қурилиши ва ҳуқуқ —32-54-19; фан, мактаб, олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат —32-56-81; ахборот —33-28-95; спорт ва ҳарбий ватанпарварлик ишлари— 32-55-32; хатлар — 33-29-70; эълонлар бўлими— 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р—06189. Индекс 64690 А—2278. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.